

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra obchodu a cestovního ruchu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Mezinárodní obchod s tabákovými výrobky a tabákem

Vypracoval: Bc. Ondřej Pícka
Vedoucí práce: Ing. Lucie Tichá, Ph.D.

České Budějovice 2017

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Obsah

1. Úvod a cíl práce	7
2. Literární přehled	8
2.1. Mezinárodní obchod	8
2.1.1. Komoditní struktura	8
2.1.2. Teritoriální struktura	8
2.2. Zahraničně-obchodní politika	9
2.2.1. Hlavní směry obchodní politiky	9
2.2.2. Nástroje obchodní politiky	10
2.3. Tabákové výrobky.....	12
2.3.1. Historie tabáku	12
2.3.2. Pěstování tabáku	13
2.3.3. Vymezení tabákových výrobků dle zákona	14
2.4. Regulace tabákových výrobků.....	15
2.4.1. Rámcová úmluva o kontrole tabáku FCTC	16
2.4.2. Propagace tabákových výrobků	19
2.4.3. Regulace tabákových výrobků v EU.....	20
2.4.4. Regulace tabákových výrobků v zemích s nejvyšší spotřebou	23
2.5. Druhy zdanění tabákových výrobků a tabáku	25
2.5.1. Spotřební daň.....	26
2.5.2. Daň z přidané hodnoty	30
2.5.3. Cenová problematika	30
2.6. Export a import tabákových výrobků a tabáku	32
2.6.1. Clo a celní poplatky	32
2.6.2. Export a import tabákových výrobků a tabáku v EU a zemích s nejvyšší spotřebou	34
3. Metodika.....	35
4. Řešení a výsledky.....	37
4.1. Regulace kouření, reklamy a sponzoringu	37
4.1.1. Zákazy a omezení reklamy a kouření v EU	37
4.1.2. Zákazy a omezení reklamy a kouření v zemích s nejvyšší spotřebou.....	41
4.2. Produkce tabáku.....	43
4.3. Spotřeba cigaret	45
4.4. Zdanění tabákových výrobků a tabáku	45
4.4.1. Spotřební daň z tabákových výrobků.....	45
4.4.2. Daň z přidané hodnoty, daň ze spotřeby a prodejní daň.....	51
4.4.3. Celní sazby.....	53

4.5.	Výpočet vah kritérií.....	55
4.6.	Trh tabákových výrobků a tabáku v členských státech Evropské unie.....	57
4.6.1.	Zhodnocení členských států Evropské unie za účelem exportu.....	59
4.6.2.	Zhodnocení členských států Evropské unie za účelem importu	62
4.7.	Trh tabákových výrobků a tabáku ve státech s nejvyšší spotřebou a společenství EU	66
4.7.1.	Zhodnocení států s nejvyšší spotřebou a společenství EU za účelem exportu ...	67
4.7.2.	Zhodnocení států s nejvyšší spotřebou a společenství EU za účelem importu...	70
4.8.	Návrh doporučení podnikům.....	73
5.	Závěr	74
I.	Summary a keywords v anglickém jazyce	77
II.	Seznam použitých zdrojů.....	80
III.	Seznam obrázků a tabulek.....	83
IV.	Seznam příloh	85
V.	Přílohy.....	86

1. Úvod a cíl práce

Mezinárodní obchod s tabákovými výrobky a tabákem je jedním z největších trhů zaměstnávající nespočet lidí z celého světa. Začátky obchodu s tabákem se datují do kolumbovské doby, ve které byl do Evropy kromě brambor a rajčat dovezen i tabák, který se začal používat jako všelék. Rozšíření tabáku do celého světa dopomohla nejen závislost na nikotinu, která se stala znakem společenského postavení, ale zejména jeho léčivé účinky.

Jelikož spotřeba tabáku rychle rostla, začali lidé trpět nemocemi způsobenými jeho kouřením. Z tohoto důvodu bylo kouření tabáku označeno za zdravotně škodlivé a začaly tak vznikat první omezení a regulace. Příkladem může být omezení propagace tabákových výrobků či jejich úplný zákaz. Co se týče vzhledu tabákových výrobků, musí se řídit určitými pravidly, která stanovují, co se může a nemůže na jejich obalu vyskytovat. Mezi povinné položky patří složení tabákového výrobku a textové či obrázkové zdravotní varování.

Tabákové výrobky mají významný vliv na fiskální politiku státu, což nepřímo ovlivňuje jejich finální cenu. Na tabákové výrobky je uvalena spousta daní a celních poplatků. Největší vliv na maloobchodní cenu tabákových výrobků má speciální spotřební daň, jejíž důsledky jsou uvedeny v literární rešerši.

Poslední kapitola literární části práce se zabývá objemem exportu a importu tabákových výrobků z/do EU a zemí s nejvyšší spotřebou cigaret.

Základním cílem diplomové práce byla analýza a hodnocení trhů s tabákovými výrobky a tabákem ve vybraných zemích. Tohoto cíle bylo dosaženo skrze zvolená kritéria, na které bylo nahlíženo z pohledu importu tabákových výrobků a tabáku do vybraných zemí a exportu tabákových výrobků a tabáku z vybraných zemí.

Za účelem dosažení tohoto cíle byly zvoleny tyto jednotlivé dílčí cíle:

- studium odborné literatury,
- analýza trhů vybraných zemí,
- stanovení kritérií pro hodnocení z pohledu importu a exportu,
- vícekritériální hodnocení variant,
- návrh doporučení podnikům.

2. Literární přehled

2.1. Mezinárodní obchod

Podle Pouzarové (1998) je mezinárodní obchod nejstarší formou vnějších hospodářských vztahů a od druhé světové války se velmi prohloubil. V současnosti patří k nejdůležitějším prvkům světové ekonomiky.

Význam zahraničního obchodu v ekonomice tkví podle Beneše (2004) v následujících faktorech: efektivnosti, proporcionalitě a demonstrativním efektu. Efektivnost je snaha státu specializovat se na výrobky, které stát exportuje pro maximalizaci úspor práce, proporcionalita řeší, zda má stát dostatečně velký trh a průmyslovou základnu a demonstrativní efekt představuje úroveň a stav rozvoje výrobních sil země.

2.1.1. Komoditní struktura

Komoditní struktura státu se řídí jednotným mezinárodním třídítkem zboží SITC (Standard International Trade Classification), který rozděluje zboží do deseti kategorií.

Kategorie SITC

SITC 0 - potraviny a živá zvířata

SITC 1 - nápoje a tabák

SITC 2 - surové materiály, nepoživatelné, s výjimkou paliv

SITC 3 - minerální paliva, maziva a příbuzné materiály

SITC 4 - živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky

SITC 5 - chemikálie a příbuzné výrobky jinde nezatříděné

SITC 6 - tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu

SITC 7 - stroje a dopravní prostředky

SITC 8 - průmyslové spotřební zboží

SITC 9 - komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné

2.1.2. Teritoriální struktura

Teritoriální struktura vyjadřuje, s jakými státy ostatní státy obchodují. Podle ministerstva průmyslu a obchodu se rozlišuje teritoriální struktura obchodu na:

- státy s vyspělou tržní ekonomikou,

- státy EU,
- státy ESVO,
- ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou,
- rozvojové země,
- státy s tranzitivní ekonomikou,
- společenství nezávislých států,
- ostatní,
- nespecifikováno,
- země OECD.

(odbor 51400, 2016)

2.2. Zahraničně-obchodní politika

„Mezinárodní obchodní politika je souhrn aktivit státu, kterými cílevědomě působí na zahraniční obchod své země. V závislosti na hospodářskou a sociální situaci na daném teritoriu bude toto působení zaměřeno liberálněji či protekcionističtěji.“ (Dvořák, 1999)

Stejný názor má i Kalínská (2010), která říká, že zahraničně-obchodní politika je součástí obchodní politiky, která plní funkci prosazování hospodářské strategie země v mezinárodních podmínkách o lepší postavení na zahraničních trzích a zároveň účinnější ochrany domácího trhu.

2.2.1. Hlavní směry obchodní politiky

Hlavní směry obchodní politiky jsou dané mírou otevřenosti a zapojením do mezinárodních investic.

Z historického vývoje obchodní politiky se vyprofilovaly dva směry: liberalismus a protekcionismus. Ani jeden z nich ale v praxi neexistuje a místo toho dochází ke kombinaci obou směrů. Státy řeší kompromis mezi faktory jako např. otevřenost ekonomiky zahraniční konkurenci, proexportní podpora, ochrana domácího trhu a zaměstnanost. (Kalínská, 2010)

Liberalismus

Tento směr je brán jako otevření tuzemského trhu zahraničí. Jsou odstraněny veškeré překážky obchodu a dochází ke zvýšení konkurence. (Dvořák, 1999)

Kalínská (2010) poukazuje na výhody a nevýhody liberalismu, mezi které patří růst konkurenceschopnosti, specializace ekonomiky, snížení cen a nezaměstnanosti, v jisté míře eliminace inflace a stabilita cen a v neposlední řadě i snížení nákladů.

Protekcionalismus

Podle Dvořáka (1999) je protekcionalismus neboli ochranářství chápáno jako konzervace určité situace spojené s likvidací domácí konkurence, nezaměstnaností a závislostí na dovozu. Kalínská (2010) dodává, že v tomto směru stát chrání domácí trh před vnějšími vlivy. Země zavádí ochranářské praktiky a nástroje, které mají krátkodobé pozitivní účinky.

2.2.2. Nástroje obchodní politiky

Nástroje obchodní politiky umožňují státům prosadit svůj záměr na zahraničních trzích při tvorbě trhu vnitřního nebo vnitřní ekonomiky obecně.

Podle Kalínské (2010) můžeme nástroje obchodní politiky rozdělit na základě tří hledisek. Základním členěním je do skupiny na ochranu vnitřního trhu a pro podporu vývozu. Z hlediska funkce na tarifní a netarifní a v rámci obchodně-politického hlediska na nástroje autonomní a smluvní.

Vzájemnou kombinaci využívá Dvořák (1999), který nástroje obchodní politiky člení na autonomní, jež se dále člení na tarifní a netarifní, a smluvní. Takové členění bude využito i v této práci.

Autonomní nástroje

Podle Dvořáka (1999) jsou autonomní nástroje jednostranným rozhodnutím jednoho státu s cílem ovlivnit dovoz a vývoz zboží, a které mají přednost před smluvními nástroji. Neboli pokud státy v dnešní době překročí hranici mezinárodních smluv, vystavují se riziku protiopatření druhého státu, který může na základě rozhodnutí svého orgánu využít autonomních nástrojů a smluvní opatření se tak berou jako sekundární.

Kalínská (2010) dodává, že autonomní nástroje jsou v současnosti využívány pouze v těch oblastech, ve kterých státy nejsou vázány mezinárodní smlouvou se specifickou

úpravou vzájemných obchodně-politických režimů. Příkladem jsou ujednání a dohody WTO.

Autonomní nástroje lze rozdělit na:

- 1) Tarifní – tarifním opatřením je clo, což je platba, jež je vybírána za zboží, které překročilo celní hranici státu. Výše celní sazby se řídí podle celního sazebníku. Podle Kalínské (2010) se clo dělí podle různých hledisek:
 - a) podle směru – dovozní, vývozní a tranzitní,
 - b) podle účelu – fiskální a ochranná,
 - c) podle cíle – prohibitivní, skleníková, výchovná, preferenční a diferenční,
 - d) podle způsobu výpočtu – valorická, specifická, smíšená, kombinovaná a kontingentní,
 - e) podle vztahu – kompenzační, odvetná a negociační.
- 2) Netarifní – netarifní nástroje jsou všechna opatření kromě cel, která mohou určitým způsobem ovlivnit způsob obchodování. Podle Dvořáka (1999) řadíme mezi netarifní opatření:
 - a) dovozní přírážku – částka stanovená procentem celní hodnoty, která je vybírána při dovozu,
 - b) dovozní depozitum – bezúročná záruka složená při dovozu, která je pak při vývozu vrácena,
 - c) sledování dovozu nebo vývozu – evidence exportu a importu zboží,
 - d) množstevní omezení dovozu nebo vývozu – množstevní nebo hodnotové omezení exportu nebo importu zboží,
 - e) antidumpingové clo – clo vyrovnávající rozdíl mezi vývozní cenou a normální cenou zboží,
 - f) vyrovnávací clo – částka z dovozu subvencovaného zboží, která je vybírána k pokrytí rozdílu vzniklé subvencí,
 - g) minimální cenu – určení minimální ceny vývozci pro vyvážené zboží.

Smluvní nástroje

K využití smluvních nástrojů musí být uzavřena mezinárodní smlouva. Podle počtu stran, které se ujednání účastní, rozlišujeme mnohostranné, vícestranné a bilaterální dohody. Podle Beneše (2004) jsou smluvní prostředky obchodní politiky uplatňovány ve dvoustranných a mnohostranných ekonomických vztazích. Jsou jimi obchodní smlouvy, platební dohody nebo dohody o dvojím zdanění.

Podle Kalínské (2010) se smlouvou rozumí: *„politické ujednání, které upravuje vzájemné hospodářské vztahy mezi smluvními stranami a stanovuje pro tyto vztahy rámcovou úpravu právního postavení fyzických a právnických osob jedné smluvní strany na území strany druhé.“*

Příkladem mnohostranné dohody je členství v mezinárodní organizaci hospodářského charakteru jako je např. OSN. Vícestranné dohody jsou charakteristické dohodami o volném obchodu jako je např. NAFTA nebo EU. Mezi bilaterální dohody se řadí spolupráce dvou států, které jsou obvykle dlouhodobého charakteru.

2.3. Tabákové výrobky

Po celém světě se prodá a spotřebuje velké množství tabákových výrobků, které si spotřebitel vybírá podle svých zvyků a tradic. Nejvýraznějším faktorem, podle kterého se rozhoduje, je však cena. Podle celní správy ČR se v současnosti na světě prodávají tyto tabákové výrobky: cigarety, doutníky a cigarillos a tabák ke kouření. Tabák ke kouření se dále člení do 3 podkategorií – tabák řezaný, tabákový odpad a tabák ke kouření. Nejprodávanějším tabákovým výrobkem jsou cigarety, které jednoznačně převládají v počtu prodaných kusů.

(Generální ředitelství cel, 2016)

2.3.1. Historie tabáku

Tabák byl objeven na půdě amerického kontinentu, ve Střední Americe, před více jak 6000 lety. V předkolumbovské době sloužil indiánům a dalším kmenům žijícím v této oblasti k náboženským účelům nebo jako lék proti nemocem. Podle nálezů, které se dochovaly z této doby, lidé tabák žvýkali, šňupali a pravděpodobně i polykali, většinou však s dalšími látkami jako byly halucinogeny.

(Kubánek, 2009)

Poté co Kryštof Kolumbus roku 1492 připlul ke břehům amerického kontinentu, začala nová éra historie tabáku. Kolumbus byl ohromen indiánským způsobem života kouření tabáku a rostlinu tabáku přivezl do Evropy. Tabák se začal pěstovat ve velkém množství a stejně jako u indiánů se používal k léčebným účelům.

(United Web Solution LLC, 2014)

Největší zásluha na popularizaci tabáku v Evropě je připisována francouzskému velvyslanci Jeanu Nicottovi, který tabáková semena a rozdrcené listy poslal na francouzský královský dvůr. Tabák tak dostal vědecký název Herba Nicotiana. Lidé používali tabák jako všelék až do konce 16. století. V Seville poté vznikla první manufaktura na šňupací tabák, odkud se pak začal rozšiřovat po celé Evropě. V 17. století se tabákový průmysl dostává do celého světa až po Japonsko a začaly také vznikat první státní tabákové monopoly. V českých zemích se první tabákový monopol objevil až v 18. století, kdy se stal tabák symbolem společenského postavení.

(Kubánek, 2009)

První cigareta byla vyrobena v roce 1832, kdy si egyptský voják ubalil do papírové tyčinky od střelného prachu drcený tabák. V roce 1843 se začínají ve Francii vyrábět ručně balené cigarety, které postupně vytlačily ostatní způsoby kouření tabáku. V Německu byla první továrna na ručně balené cigarety postavena roku 1862 v Drážďanech. Stroj na výrobu cigaret dokázal v roce 1882 vyprodukovat 120 000 cigaret za den, dnes to samé množství zvládne za 6 až 30 minut.

(Kubánek, 2009)

2.3.2. Pěstování tabáku

Rostlině tabáku se nejvíce daří v oblastech mezi 40° SŠ a 40° JŠ. Farmy, které pěstují tabák, můžeme najít ve více jak 30 zemích světa. Jsou to například Argentina, Brazílie, Čína, Řecko, Itálie, Malawi, Mosambik, Tanzanie, Španělsko, Turecko nebo USA.

První fáze pěstování představuje zasetí semene tabáku do speciálně vytvořených záhonů. Po dvou měsících vyrostou ze semen 15 až 20 centimetrů vysoké sazenice, které je možné přesadit na pole. Po dalších dvou až třech měsících vyrostou sazenice do optimální výšky. Aby byla zaručena úroda a vysoká kvalita tabáku, obdělávají zemědělci rostliny téměř neustále. Pravidelně je ošetřují a chrání před škůdci a různými chorobami. Další fází procesu je sklizeň, ke které dochází, když listy rostliny dozrají.

Poslední fází je pak sušení listů, která má zásadní vliv na kvalitu. Po usušení se listy roztrídí, zabalí do žoků a dál zpracovávají.

(Philip Morris International Management SA, 2002-2016)

Nejpoužívanějšími typy tabáku jsou Virginia (tabák sušený teplým vzduchem), burley (tabák sušený v sušárnách) a orientální tabák (sklizený jeden po druhém a sušený na slunci).

(Philip Morris International Management SA, 2002-2016)

2.3.3. Vymezení tabákových výrobků dle zákona

Pro účely této práce se za tabákové výrobky považují všechny tabákové výrobky, které jsou vymezené poslední aktuální směrnicí Rady Evropské Unie 2011/64/EU ze dne 21. června roku 2011 o struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků.

Směrnice za tabákové výrobky považuje:

- a) cigarety,
- b) doutníky a doutníčky,
- c) tabák ke kouření:
 - i) jemně řezaný tabák k ruční výrobě cigaret,
 - ii) ostatní tabák ke kouření.

V rámci této směrnice se za cigarety považují:

- a) tabákové smotky, které jsou určeny ke kouření v daném stavu, a které se nepovažují za doutníky nebo doutníčky,
- b) tabákové smotky, které se jednoduchým neprůmyslovým postupem vkládají do dutinek z cigaretového papíru,
- c) tabákové smotky, které se jednoduchým neprůmyslovým postupem balí do cigaretového papíru.

Tabákový smotek se pro účely spotřební daně považuje a) za dvě cigarety, je-li bez filtru nebo náustku delší než 8 cm, ne však delší než 11 cm, b) za tři cigarety, je-li bez filtru nebo náustku delší než 11 cm, ne však delší než 14 cm atd.

Pro účely této směrnice se za doutníky nebo doutníčky považují níže uvedené výrobky, pokud je lze v nezměněném stavu kouřit a s ohledem na své vlastnosti a očekávání běžného spotřebitele jsou určeny výhradně ke kouření v nezměněném stavu:

- a) tabákové smotky s krycím listem ze surového tabáku,
- b) tabákové smotky naplněné trhanou tabákovou směsí, s krycím listem v obvyklé barvě doutníku z rekonstituovaného tabáku, jenž kryje celý výrobek, případně i filtr, avšak nikoli náustek v případě doutníků s náustkem, činí-li jejich jednotková hmotnost bez filtru nebo náustku nejméně 2,3 g a nejvýše 10 g, a je-li obvod nejméně jedné třetiny délky alespoň 34 mm.

V rámci směrnice se za tabák ke kouření považují:

- a) řezaný nebo jinak dělený tabák, kroucený nebo lisovaný do desek a vhodný ke kouření bez dalšího průmyslového zpracování,
- b) tabákový odpad dodaný k maloobchodnímu prodeji, který je možné kouřit. Pro účely tohoto článku se tabákovým odpadem rozumějí zbytky z tabákových listů a vedlejší produkty získané při zpracování tabáku nebo při výrobě tabákových výrobků.

Tabák ke kouření, v němž je více než 25 % váhy tabákových částic užších než 1,5 mm, se považuje za jemně řezaný tabák k ruční výrobě cigaret.

Členské státy mohou dále považovat za jemně řezaný tabák k ruční výrobě cigaret tabák ke kouření, v němž je více než 25 % váhy tabákových částic o šířce 1,5 mm nebo větší, a který se prodával nebo byl určen k prodeji pro ruční výrobu cigaret.

(Rada Evropské Unie, 2011)

2.4. Regulace tabákových výrobků

Jak již víme z předchozích kapitol, byl dříve tabák používán jako všelék pro léčebné účely. V současnosti je však situace odlišná. Kouření tabákových výrobků neléčí, ale naopak zdraví ničí. Za rok 2015 zemřelo na následky kouření tabákových výrobků zhruba 6 milionů lidí a do roku 2030 se má toto číslo zvýšit až na 8 milionů.

(Centers for Disease Control and Prevention, 2016)

V dnešní době dochází k regulaci tabákových výrobků pro ochranu zdraví jak aktivních, tak i pasivních kuřáků mnoha způsoby. Nejčastější metodou, kterou vlády využívají, je zvyšování výše daně na tabákové výrobky. Podniky na tuto situaci reagují zvýšením ceny tabákových výrobků, v následku čehož je počet kuřáků uměle snižován. Aktivními

kuřáky jsou především lidé z nižších a středních společenských vrstev, a proto si tak nemohou koupit další krabičky cigaret dovolit.

Další metodou, kterou státy využívají, je použití reklamních obrázků na obaly tabákových výrobků. Konkrétně se jedná o obrázky nemocí způsobených kouřením tabáku, které mají odradit potenciální kuřáky od koupě.

V neposlední řadě se do regulací tabákových výrobků řadí i různé omezení a zákazy kouření. Především se jedná o zákaz kouření na veřejných místech, v dopravních prostředcích, v uzavřených prostorech, omezení kouření v určitou dobu, věkové omezení či dovození kouření pouze ve vybraných zónách či místech k tomu určených.

2.4.1. Rámcová úmluva o kontrole tabáku FCTC

Rámcová úmluva o kontrole tabáku (WHO Framework Convention on Tobacco Control) byla přijata Světovou zdravotnickou organizací WHO v roce 2003 v Ženevě a platí ve 174 zemích světa včetně EU jako smluvní strany. Rámcová úmluva představuje účinný mezinárodní nástroj na ochranu veřejného zdraví před zájmy tabákového průmyslu. V České republice byla schválena poslaneckou sněmovnou v roce 2011 a podepsána prezidentem Václavem Klausem v roce 2012, čímž byly schváleny veškeré podklady k ratifikaci úmluvy.

(World Health Organization, 2012)

Cílem této úmluvy a jejích protokolů je chránit současné a budoucí generace před ničením zdraví, sociálními, ekologickými a ekonomickými následky spotřeby tabáku a před vystavováním se tabákovému kouři. K tomu dochází pomocí systému integrovaných opatření kontroly tabáku, který musí být realizována stranami na národní, regionální a mezinárodní úrovni, aby se nepřetržitě a podstatně snižoval výskyt užívání tabáku a vystavování se tabákovému kouři.

(World Health Organization, 2005)

Preambule rámcové úmluvy o kontrole tabáku pojednává o názorech smluvních stran o ochraně veřejného zdraví. Smluvní státy připouští, že kouření tabáku je globálním problémem, který je nutné vhodně a jednotně na mezinárodní úrovni řešit. Jsou si vědomi narůstající celosvětové výroby a spotřeby tabákových výrobků, připouští, že složení tabákových výrobků vyvolává závislost, jsou znepokojeny vzestupem spotřeby tabákových výrobků u dětí, mladých dívek a původních obyvatel a v neposlední řadě také zdůrazňují znepokojení v propagaci a sponzorství tabákového průmyslu.

(World Health Organization, 2005)

Mezi základní principy a povinnosti patří zejména povinnost informovat občany státu o zdravotních následcích, závislosti a smrtelnému ohrožení, která mohou nastat při spotřebě tabákových výrobků a tabáku. Každý stát musí přijmout legislativní opatření, která zaručí snížení spotřeby, vytvoří ochranu před vystavováním tabákovému kouři a zřídí mechanismus pro kontrolu tabáku. Za tímto účelem byly vytvořeny opatření týkající se snížení poptávky po tabáku, kterými jsou:

1. cenová a daňová opatření ke snížení poptávky po tabáku,
2. necenová opatření na snížení poptávky po tabáku,
3. ochrana před vystavováním se tabákovému kouři,
4. regulace obsahu tabákových výrobků,
5. regulace zveřejnění informací o tabákových výrobcích,
6. balení a značení tabákových výrobků,
7. vzdělání, informovanost, školení a veřejné povědomí,
8. reklama, propagace a sponzorství tabákových výrobků,
9. opatření sloužící ke snížení poptávky týkající se závislosti na tabáku a ukončení jeho užívání.

Mezi další opatření, která mají snížit zásobování tabákem, se řadí:

1. nezákonný ochod s tabákovými výrobky,
2. prodej nezletilým a nezletilými,
3. poskytování podpory pro alternativní ekonomiky realizovatelné činnosti.

V neposlední řadě musí smluvní strany přihlížet k ochraně životního prostředí a zdraví osob.

(World Health Organization, 2005)

V rámci Rámcové úmluvy o kontrole tabáku byla vytvořena Konference smluvních stran, kterou svolala Světová zdravotnická organizace WHO. Konference pravidelně kontroluje dodržování úmluv, vytváří finanční rozpočet a ustanovuje stálý sekretariát. Funkcí sekretariátu je poskytovat konferenci smluvních stran zprávy a podporu.

(World Health Organization, 2005)

Regulace tabákových výrobků podle Rámcové úmluvy o kontrole tabáku WHO

Rámcová úmluva o kontrole tabáku přikládá výrazný důraz ke grafickým zdravotnickým varováním a zprávám, které mají velký vliv na snížení spotřeby tabákových výrobků. Jsou zvláště účinné při komunikaci s populací s nízkou gramotností a s dětmi a mládeží.

Umístění

Zdravotní varování a zprávy na tabákových výrobcích musejí být velké, jasné, viditelné a čitelné. Umístění těchto varování a zpráv musí být tam, kde nedojde k jejich poškození při otevření tabákového výrobku, přičemž musejí být zobrazeny na přední a zadní horní části každého jednotkového kusu nebo na všech hlavních plochách balení. Zdravotní varování a zprávy by neměly překrývat jiná označení a značky jako jsou např. kolky.

Velikost

Velikost zdravotního varování a zprávy by měla pokrývat 50 % nebo více, avšak ne méně než 30 % obalového materiálu tabákového výrobku. Text by měl vytištěn tučným čitelným písmem a vhodným stylem a barvou tak, aby zvyšoval celkovou viditelnost.

Vzhled

Smluvní strany by měly využít více barevných obrázků než samotného černobílého textu, který je méně kontrastní. Obrázkové varování navíc poutá pozornost negramotných a dětí, kteří nejsou schopni číst.

Obsah zprávy

Zdravotní varování a zprávy by měly poukazovat na různé problémy, které následkem kouření nastávají. Příkladem může být závislost na tabáku, vysoké náklady, omezování ostatních lidí, vliv tabáku na lidské tělo či poradenství pro ukončení kouření. Varování a zprávy by měly být jednoduché, jasné a stručné. Ze statistik je výhodnější prezentovat grafiku, která vyvolává nepříznivé emoce či strach z užívání tabáku. Poskytování poradenství formou webové adresy nebo telefonu může být důležité. Ve státech, které mají více oficiálních jazyků, je dobré uvádět vícejazyčné mutace.

Informace o složení a emisích

Každé jednotlivé balení tabákového výrobku musí mít na vnější straně informace o složení a emisích.

(WHO FCTC, Guidelines for implementation of Article 11 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control (Packaging and labelling of tobacco products), 2008)

Rámcová úmluva o kontrole tabáku z pohledu tabákového průmyslu

Pro tabákový průmysl je Rámcová úmluva o kontrole tabáku WHO v rozporu s jejich strategiemi. Jsou omezeni ve všech směrech propagace, reklamy a sponzorství. Proto je také důležité znát názor druhé strany barikády.

Podle Philip Morris International je Rámcová úmluva o kontrole tabáku WHO brána jako pozitivní katalyzátor regulace tabákových výrobků. Nicméně společnost nesouhlasí s některými nařízeními, jako jsou:

- úplný zákaz marketingu,
- úplný zákaz kouření na veřejnosti,
- zákaz prodeje cigaret v bezcelních zónách.

Dále společnost nesouhlasí s některými doporučeními ze strany Konference smluvních stran, jakou jsou:

- jednotné balení,
- zákaz vystavování v místech prodeje,
- zákaz používání barev na obalech,
- zákaz všech druhů komunikace s dospělými kuřáky.

Firma domnívá, že nadměrné zdanění nebo extrémní opatření pro ochranu veřejného zdraví může mít za následek nárůst obchodu s ilegálními tabákovými výrobky. Proto by byla spolupráce WHO s tabákovým průmyslem důležitá především v oblastech ilegálního obchodu, fiskální politiky a regulace výrobků, jako je tomu při řešení obezity, kde WHO spolupracuje s potravinářským průmyslem.

(Philip Morris International Management SA, 2002-2016)

2.4.2. Propagace tabákových výrobků

V rámci reklamy, marketingu a propagace tabákových výrobků platí v mnoha zemích jejich úplný nebo částečný zákaz. Propagace tabákových výrobků v televizi a rozhlasu je již v některých zemích zakázaná a v mnoha dalších zemích je zakázaná i reklama v tisku. Naopak v zemích, kde je reklama povolena, je vyžadováno zdravotní varování.

Rozsáhlé zákazy reklamy na tabákové výrobky platí například v Brazílii, Chile, Egyptě, Malajsii, Thajsku nebo Turecku.

(Philip Morris International Management SA, 2002-2016)

Podle Rámcové úmluvy o kontrole tabáku WHO jsou státy v souladu se svojí ústavou nebo ústavními zásadami povinni:

- a) zakázat všechny formy tabákové reklamy, propagace a sponzorství, které propagují tabákové výrobky způsobem, jež je nepravdivý, zavádějící, klamný nebo by mohl vytvářet mylný dojem o jeho vlastnostech, účincích na zdraví, nebezpečích nebo emisích,
- b) požadovat, aby zdravotní nebo další vhodná varování či zprávy doprovázely veškerou reklamu na tabák jako i propagaci a sponzoring,
- c) omezit použití přímých nebo nepřímých pobídek na nákup tabákových výrobků veřejností,
- d) požadovat, pokud již komplexní zákaz neexistuje, zveřejnění příslušným orgánům státní správy výdaje společností tabákového průmyslu na dosud nezakázanou reklamu, propagaci a sponzorství,
- e) provést komplexní zákaz nebo v případě smluvní strany, která není schopná provádět komplexní zákaz vzhledem ke své ústavě nebo ústavním zásadám, omezit tabákové reklamy, propagaci a sponzorství v rozhlase, televizi, tisku a dalších médiích, jako je internet, do pěti let,
- f) zakázat nebo v případě smluvní strany, která není schopná zakázat z důvodu své ústavy nebo ústavních zásad, omezit tabákové sponzorství mezinárodních akcí, činností a/nebo jejich účastníků.

(World Health Organization, 2005)

2.4.3. Regulace tabákových výrobků v EU

Směrnice Evropského parlamentu a rady Evropské unie 2014/40/EU, která platí od 20. května 2016, upravuje prodej tabákových výrobků s cílem sblížit právní a správní předpisy členských států. Mezi společná ustanovení patří:

- složky a emise,

Maximální úroveň emisí nesmí být větší než 10mg dehtu na cigaretu, 1 mg nikotinu na cigaretu a 10 mg oxidu uhelnatého na cigaretu na základě norem ISO. Oznamování složek a emisí jsou členskými státy požadovány od všech výrobců a dovozců tabákových výrobků podle značky a typu. Státy vyžadují seznam všech složek a jejich množství použitých při výrobě, úroveň emisí a informace o jiných emisních úrovních, jsou-li dostupné.

V členských státech jsou složky tabákových výrobků regulovány a zakazují uvádět na trh tabákové výrobky s charakteristickými příchutěmi, které způsobují zásadní změnu příchutě. Dále zakazují na trh uvádět tabákové výrobky s přísadami, jako jsou:

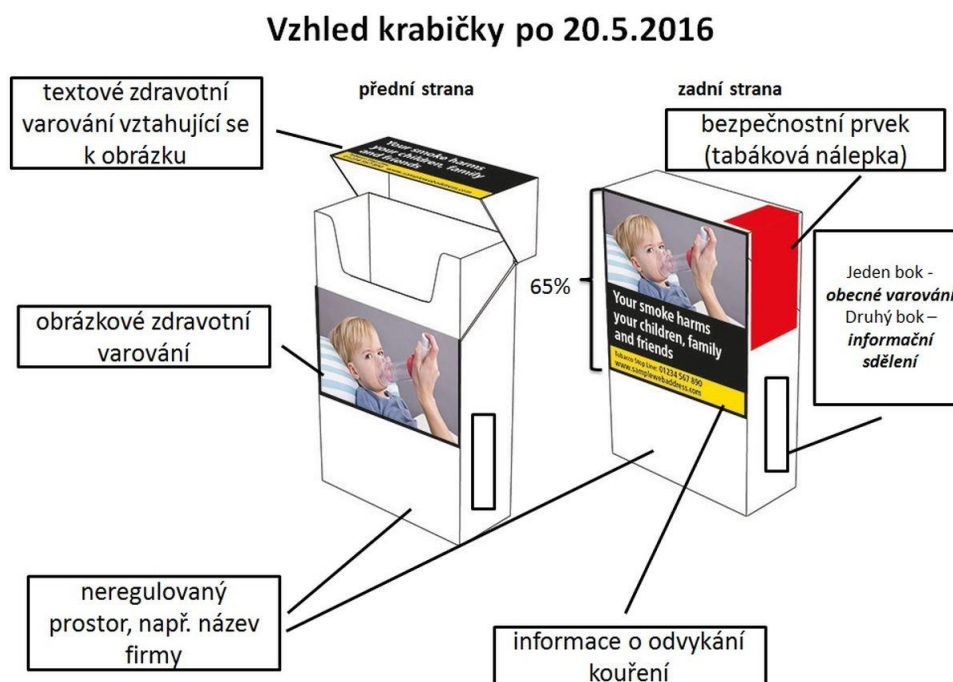
- vitaminy nebo jiné přísady, které vytváří dojem zdravotně nezávadného výrobku,
 - kofein, taurin či jiné přísady, které jsou spojeny s energií a vitalitou,
 - přísady, jejichž vlastnosti způsobují zbarvení emisí
 - přísady tabákových výrobků ke kouření usnadňující vdechování nikotinu či příjem nikotinu,
 - přísady, jež mají karcinogenní, mutagenní či toxické vlastnosti v neshořelé formě.
- označování a balení,

Obecně pro všechny tabákové výrobky ke kouření platí, že na každém jednotkovém balení nebo na vnější straně musí být zdravotní varování v jazyce členského státu. Zdravotní varování musí obsahovat jedno z obecných varování – „*Kouření zabíjí – přestaňte nyní*“ nebo „*Kouření zabíjí*“. Mimo obecné zdravotní varování musí být na jednotkovém balení nebo vnějším balení obsaženo informační sdělení – „*Tabákový kouř obsahuje přes 70 látek, které prokazatelně způsobují rakovinu*“. Obě varování musí pokrývat 50 % plochy, na nichž jsou vytištěny. V případě tabáku ke kouření musí být na každém jednotkovém balení nebo vnějším balení tabákového výrobku obsaženo kombinované zdravotní varování a odpovídat barevné fotografii:

- kouření je příčinou rakoviny plic v 9 z 10 případů,
- kouření způsobuje rakovinu úst a krku,
- kouření poškozují Vaše plíce,
- kouření způsobuje infarkt,

- kouření způsobuje mrtvici a zdravotní postižení,
- kouření ucpává Vaše tepny,
- kouření zvyšuje riziko oslepnutí,
- kouření poškozuje Vaše zuby a dásně,
- kouření může zabít Vaše nenarozené dítě,
- svým kouřem škodíte Vaším dětem, rodině a přátelům,
- u dětí kuřáků je vyšší pravděpodobnost, že začnou kouřit,
- přestaňte nyní – zůstaňte naživu pro své blízké,
- kouření snižuje plodnost,
- kouření zvyšuje riziko impotence.

Obrázek 1: Vzhled krabičky cigaret

Zdroj: Krupka, (2016)

Dále musí kombinované zdravotní varování zahrnovat informace týkající se odvykání kouření a pokrývat 65 % vnějšího povrchu přední i zadní strany. Naopak u vodních dýmek jsou členské státy osvobozeny od povinnosti mít informační sdělení. U bezdýmných tabákových výrobků musí být zdravotní varování – „*Tento tabákový výrobek škodí Vašemu zdraví a je návykový*“ – a pokrývat minimálně 30 % plochy

povrchu. Poslední věcí, kterou musí být opatřen každý tabákový výrobek, je jedinečný identifikátor a bezpečnostní prvek.

- tabák pro orální užití.

Podle této směrnice je tabák pro orální užití v členských státech zakázán uvádět na trh.

2.4.4. Regulace tabákových výrobků v zemích s nejvyšší spotřebou

Jak už víme z předchozí kapitoly, mezi země s největší spotřebou tabákových výrobků a tabáku se řadí Čína, USA, Rusko, Japonsko a Indonésie. Všechny tyto státy kromě Indonésie mají společnou jednu věc, a to Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku WHO. Z těchto čtyř států (Čína, USA, Rusko a Japonsko) je výjimkou USA, které úmluvu v roce 2004 pouze podepsalo, ale neratifikovalo. Čína ratifikovala úmluvu v roce 2005, Rusko v roce 2008 rovnou podepsalo a schválilo a Japonsko úmluvu schválilo v roce 2004.

Regulace tabákových výrobků v Číně

I přesto, že Čína v roce 2005 přijala Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku, neměla tyto prvky uzákoněné. Až v roce 2015 uzákonila antikuřácký zákon, který spravuje reklamu, propagaci, sponzoring a místa, kde se smí kouřit.

Text zdravotního varování a zprávy je umístěn na 35 % obalového materiálu tabákového výrobku jak na přední, tak i na zadní straně. Obsah textu a grafiky uvádí pouze zdravotní varování. Na obalu je zakázáno uvádět slova, která mají spojitost se zdravím a životním prostředím. Zdravotní varování a zprávy jsou uvedeny na každém jednotkovém kuse a balení. Nejsou však označeny informacemi o emisích a složení.

(Tobacco Free Kids, 2016)

Regulace tabákových výrobků v Rusku

Stejně jako Čína, i Ruská federace v roce 2008 podepsala a tentýž rok ratifikovala Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku. V Rusku se na tabákové výrobky vztahují stejné povinnosti a doporučení jako na čínský trh s tabákem.

V roce 2013 Ruská federace vydala oficiální anti-kuřácký zákon „*O ochraně zdraví občanů před účinky tabákového kouře a důsledky spotřeby tabáku*“. Zákon začal platit v únoru 2013, ale úplné znění začne platit až v lednu 2017. Pojednává o restrikcích o kouření na veřejnosti a regulacích tabákových výrobků v reklamě, propagaci a sponzoringu.

(International Labour Organization, 2013)

Prodej tabákových výrobků a tabáku se na území Ruska řídí zákonem „*Technické regulace pro tabákové výrobky*“, který byl přijat v roce 2014 a platí od května roku 2016. Povinnosti, které se vztahují na tabákové výrobky, jsou velmi podobné směrnici Evropského parlamentu a rady Evropské unie 2014/40/EU. Obsah jedné cigarety s nebo bez filtru nesmí přesáhnout 10 mg dehtu, 1 mg nikotinu a 10 mg oxidu uhelnatého v kouři. Tabákové výrobky musí obsahovat název, jméno, název právnické osoby a jeho adresy, jméno výrobce či exportéra a kolky. Naopak obsahovat nesmí termíny, popis, znaky či symboly, které by mohli zákazníka navádět k tomu, že jsou méně škodlivé či jinak mění chuť a varování o nebezpečí spotřeby, která mají 30 % v přední horní části a 50 % v zadní horní části a nesmí být narušeny při otevření či překryty kolky. Zdravotní varování a zprávy obsahují text se zdravotními následky, závislostí na tabáku a vlivu kouření na okolí a rodinu.

(EURASIAN ECONOMIC COMMISSION COUNCIL, 2014)

Regulace tabákových výrobků v Japonsku

Jak již bylo zmíněno, Japonsko podepsalo rámcovou úmluvu o kontrole tabáku v roce 2005 a platí pro ni stejná pravidla tabákových výrobků jako v Číně a Rusku.

I přesto, že v Japonsku platí Rámcová úmluva o kontrole tabáku WHO, jsou uzákoněna pouze tři místa, a to vězení, dětská hřiště a venkovní stadiony, kde se nesmí kouřit. Ostatní místa nejsou omezena. Stejně je tomu i u regulací reklam, propagace a sponzoringu, které nejsou nikterak omezené. V případě regulací tabákových výrobků jsou dodržovány doporučené vlastnosti, které jsou uvedeny v úmluvě WHO.

(Tobacco Free Kids, 2016)

Zdravotní varování a zprávy mají pouze textovou podobu a jsou umístěny na přední i zadní části 30 % pokrytí. Na zadní straně se z 8 možností varování či zpráva mění. Zdravotní varování a zprávy textově obsahují vliv kouření na zdraví a závislost na tabáku.

(Tobacco Free Kids, 2016)

Regulace tabákových výrobků v Indonésii

Indonésie je jediná země z pětice největších spotřebitelů tabákových výrobků a tabáku, která nepodepsala Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku WHO. Platí zde regulace

ministerstva zdravotnictví No. 28 z roku 2013, která ustanovuje vzhled balení tabákových výrobků.

Každý tabákový produkt musí být označen zdravotním varováním, které musí být umístěno na přední i zadní horní části a dohromady pokrývat 40 % tabákového produktu. Na horní části musí být napsané upozornění „Varování“ a na dolní části význam obrázku. Tabákový výrobek musí nést informace o obsahu nikotinu a dehtu, dále prohlášení, že prodej nebo nabídka dětem ve věku do 18 let a těhotným ženám je zakázán a v neposlední řadě i výrobní kód, datum výroby, jméno a adresu výrobce či dovozce. Spolu s tím nesmí být na tabákovém výrobku umístěny výrazy, které by mohly mást spotřebitele o zdravotní nezávadnosti.

(The Health Minister Of The Republic Of Indonesia, 2013)

Podle regulace zemědělské agendy No. 41 z roku 2013 jsou povinni všichni výrobci a dovozci hlásit nové značky a/nebo změny v designu balení. Veškerá reklama v tisku, TV, rádiích, internetu a off-line mediích je pod dohledem a musí být podle ústavních předpisů. V případě propagace je zakázáno poskytovat bezplatné slevy a dary ve formě tabákových výrobků nebo jiných produktů s tím spojených a používat loga nebo názvy značek na komerční výrobky.

(The Health Minister Of The Republic Of Indonesia, 2013)

Regulace tabákových výrobků v USA

I přes to, že USA podepsalo Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku WHO v roce 2008, vůbec ji nepoužívá. Naopak prezident Barrack Obama v roce 2009 udělil pravomoci U. S. Food and Drug Administration (FDA) k tomu, aby regulovali tabákové výrobky na americkém trhu.

Momentálně musí mít všechny tabákové výrobky na svém obalu textové zdravotní varování pokrývající 50 % horní přední i zadní části balení. V případě tabáku pro orální užití musí varování pokrývat minimálně 30 % obalu z každé strany. V případě reklamních materiálů musí zdravotní varování pokrývat minimálně 20 % plochy.

(U.S. Food and Drug Administration, 2016)

2.5. Druhy zdanění tabákových výrobků a tabáku

Podle Philip Morris International Management SA (2002-2016) jsou tabákové výrobky zbožím s nejvyšší mírou zdanění na světě. Obecně existují tři druhy daní:

1. spotřební daň,
2. celní poplatky,
3. daň z přidané hodnoty (DPH).

2.5.1. Spotřební daň

Spotřební daň z tabákových výrobků a tabáku se řadí mezi nepřímé daně, které jsou zaváděny státem za účelem regulace ceny nebo jako prostředek ke snížení poptávky po tabákových výrobcích. Funkce daní je fiskální, tedy tvorba rozpočtu. Spotřební daň je vázána na vyskladnění a uplatňuje se jen jednou.

Druhy a funkce spotřebních daní

Každý stát vypočítává spotřební daň na tabákové výrobky jiným způsobem. Existují tři druhy neboli systémy spotřebních daní tabákových výrobků:

1. jednoúrovňový systém – spotřební daň je ukládána podle jednotkového množství nebo ad valor, tedy procentem z ceny; tabákové výrobky mají jednu daňovou sazbu
2. víceúrovňový systém – tabákové výrobky jsou rozděleny do několika kategorií například podle ceny, typu balení nebo velikosti; pro každou kategorii jsou stanoveny různé daňové sazby
3. smíšený systém – kombinace daní z jednotkového množství a ad valor

(Philip Morris International Management SA, 2002-2016)

Důsledky spotřební daně

Při neustálém a pravidelném růstu spotřební daně z tabákových výrobků musíme brát v úvahu také dopad spotřební daně na ekonomiku státu. Snížením poptávky dojde ke snížení příjmů do rozpočtu, vzniku a rozšíření nelegálního trhu s tabákovými výrobky a snížení zaměstnanosti v tabákovém průmyslu, zemědělství a maloobchodu. V některých zemích však v důsledku složité daňové struktury nebo naopak slabé daňové správy dochází k bezhlavému zvyšování. V důsledku toho nejsou státy schopné sledovat a analyzovat trh s cílem správného zvyšování daní, zajištění shody a dosažení hlavních cílů (neustále zvyšujících výnosů a vyšší ceny tabáku). Na druhé straně jsou tu farmáři, kterým se při zvyšování spotřební daně naopak zmenšuje příjem a zvyšují náklady na produkci, a to z důvodu klesající světové ceny tabáku. Hlavním důsledkem, proč státy

pravidelně zvyšují spotřební daň, ale nejsou ekonomické faktory. Zvyšování vede především k omezování spotřeby tabákových výrobků ve společnosti. Je patrné, že největší vliv na spotřebu tabáku má cena, zejména pak u sociálně slabších a mladých lidí. Cena tabákového výrobku vede k omezení domácího rozpočtu a přechodu k levnějšímu produktu nebo úplnému přestání kouření.

(World Health Organization, 2016)

Ilegální obchod s tabákovými výrobky

V případě, že dojde k velkému zvýšení spotřební daně, mohou se někteří kuřáci obrátit na nelegální trh s tabákovými výrobky. V takovém případě je pak pro pašeráky a padělatele velmi výhodné operovat na trhu s luxusními nebo dražšími značkami. Dovoz do zemí s vysokou spotřební daní je pak pro ně velmi výhodný a zajišťuje velkou ziskovost. Odborníci proto doporučují stanovit ideální výši zdanění mezi dostatečným příjmem rozpočtu a tvorbou černého trhu a v některých případech dokonce zdanění snížit.

(euractiv.cz, 2014)

Spotřební daň v EU

O struktuře a sazbách spotřební daně z tabákových výrobků pojednává směrnice rady Evropské unie 2011/64/EU. Směrnice ukládá rozdílná ustanovení na cigarety a na ostatní tabákové výrobky.

Ustanovení pro cigarety

V případě cigaret, které podléhají valorické spotřební dani, se daň vypočítává z nejvyšší maloobchodní prodejní ceny včetně cla a dále podle specifické spotřební daně, která se vypočítává na jednotku výrobku. Pokud však členské státy chtějí, mohou vyloučit clo z vyměřovacího základu valorické spotřební daně. Pro všechny cigarety musí platit stejná sazba valorické spotřební daně a pevná část specifické spotřební daně. Procentní podíl specifické složky spotřební daně na celkovém daňovém zatížení cigaret se stanoví pomocí vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny. Specifická složka spotřební daně činí nejméně 7,5 % a nejvýše 76,5 % celkového daňového zatížení, které je tvořeno součtem specifické spotřební daně, valorické spotřební daně a DPH vybírané z vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny. Členské státy musejí uplatnit minimální spotřební daň z cigaret, která zahrnuje specifickou spotřební daň z jednotky

výrobku, valorickou spotřební daň vypočtenou na základě maximální maloobchodní prodejní ceny a DPH.

(Rada Evropské Unie, 2011)

V členských státech je celková spotřební daň z cigaret nejméně 60 % vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny cigaret uvedených na trh ke spotřebě. Taková daň pak zahrnuje specifickou daň a valorickou daň bez DPH. Spotřební daň nesmí být nižší než 90 euro z 1000 kusů cigaret bez ohledu na váženou průměrnou maloobchodní prodejní cenu. Pokud však členský stát vybírá spotřební daň vyšší než 115 euro z 1000 kusů cigaret, nemusí splňovat 60 % požadavek na celkovou spotřební daň.

(Rada Evropské Unie, 2011)

Ustanovení pro ostatní tabákové výrobky

Členské státy uplatňují na ostatní tabákové výrobky buď:

- valorickou daň vypočtenou na základě maximální maloobchodní prodejní ceny jednotlivých výrobků nebo,
- specifickou daň vyjádřenou jako částku na kilogram nebo na 1000 kusů nebo,
- smíšenou daň kombinující valorickou a specifickou daň.

U valorické a smíšené daně mohou členské státy stanovit minimální výši spotřební daně.

V členských státech musí být celková spotřební daň (specifická daň a valorická daň bez DPH) minimálně rovna sazbě nebo minimální výši pro:

- doutníky a doutníčky 5 % maloobchodní prodejní ceny včetně daní nebo 12 euro za 1000 kusů či za kilogram,
- jemně řezaný tabák k ruční výrobě cigaret 46 % vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny nebo 54 euro za kilogram (postupný růst až do roku 2020 na 50 % nebo 60 euro/kg) a,
- ostatní tabák ke kouření 20 % maloobchodní prodejní ceny včetně všech daní nebo 22 euro za kilogram.

(Rada Evropské Unie, 2011)

Spotřební daň v zemích s nejvyšší spotřebou

Spotřební daň z tabákových výrobků v Číně

Čína je největším výrobcem a spotřebitelem tabákových výrobků a tabáku na světě. Zdanění tabáku tak hraje velkou roli v příjmech státu. Struktura spotřební daně tabákových výrobků je rozdělena na 2 části – spotřební daň z cigaret a spotřební daň z tabákových listů. Systém spotřební daně z cigaret nevychází z maloobchodní ceny jako je tomu v EU nebo ostatních státech, ale z ceny výrobní.

(Zheng, 2016)

Na základě doporučení WHO, by měla spotřební daň představovat alespoň 70 % maloobchodní ceny cigaret, ale v Číně je tato daň pouze 39 %, což je nižší než předpokládaný závazek s WHO. Čína se tak řadí mezi 30 % zemí, které podepsaly Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku WHO, kde je míra zdanění tabáku mezi 26-50 % maloobchodní ceny.

(World Health Organization, 2014)

Spotřební daň z tabákových výrobků v Rusku

Systém spotřební daně v Rusku, stejně jako ve státech EU, využívá jak specifickou, tak i valorickou daň. Dlouhá léta až do roku 2007 byly zdaněny pouze cigarety bez ostatních tabákových výrobků. Zároveň byla do roku 2012 rozlišována spotřební daň pro cigarety s filtrem a cigarety bez filtru. Dlouhou dobu existovala pouze fixní daň a až v roce 2003 se zavedla daň valorická. Do roku 2008, kdy Ruská federace podepsala úmluvu WHO o regulaci tabákových výrobků, žil tabákových průmysl v daňovém ráji. V současnosti Rusko stále nesplňuje podmínky smlouvy o minimální výši celkové spotřební daně z cigaret 60 %, jak můžeme vidět v tabulce. Dochází však ke každoročnímu zvyšování spotřební daně u všech tabákových výrobků a splnění podmínek je předpokládáno na rok 2018.

(Zarubova Ross, Shariff, & Gilmore, 2008)

Spotřební daň z tabákových výrobků v Indonésii

Struktura spotřební daně tabákových výrobků prošla v Indonésii mnoha změnami. Od roku 1995 do roku 2007 využívala spotřební daň valorickou, mezi roky 2007 a 2008 kombinaci daně valorické a specifické a od roku 2009 až do současnosti daň specifickou. V rámci zjednodušení struktury snížila počet tarifů z 19 na 12.

(Surjono, 2016)

Současný systém spotřební daně vychází z druhu tabákového výrobku, množství produkce a maloobchodní ceny. Spotřební tarif rozlišuje tři druhy tabákových výrobků: ručně balený kretek, strojově balený kretek a cigarety.

(Laffer, 2015)

Spotřební daň z tabákových výrobků v Japonsku

Podle Tobacco Institute of Japan (TIOJ) se spotřební daň skládá ze tří samostatných daní, kterými jsou národní spotřební daň, regionální (prefekturní) spotřební daň a cigaretová speciální daň. Výše daní je uváděna na 1000 položek. Proto v případě jiných tabákových výrobků, než cigarety je využívána převodová tabulka podle váhy. Pro doutníky platí 1 g = 1 ks a pro tabák na kouření 2 g = 1 ks.

(Tobacco institute of Japan, 2016)

V Japonsku tedy využívají pouze specifickou spotřební daň bez procentuální ad valor a stejně jako v Ruské federaci nesplňují podmínku WHO minimální celkové spotřební daně (60 %).

Spotřební daň z tabákových výrobků v USA

Systém spotřební daně z tabákových výrobků v USA využívá jak specifickou, tak i valorickou daň. Spotřební daň je rozdělena na federální a státní. Federální spotřební daň je vybírána na úrovni federace a státní daň na úrovni jednotlivých členských států USA. V příloze (č. 1) je uvedena tabulka jednotlivých států a jejich spotřebních daní na tabákové výrobky. Průměrná státní spotřební daň na krabičku cigaret o 20 kusech je 1,6\$.

(Boonn, 2016)

Spojené státy americké sice podepsaly Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku WHO, ale nezačlenily ji do svého zákona, proto se na ně nevztahují minimální limity. Poslední změnou, ke které došlo v roce 2009, bylo zvýšení spotřební daně.

2.5.2. Daň z přidané hodnoty

Předmětem daně je dodání, pořízení nebo dovoz zboží.

2.5.3. Cenová problematika

Cena funguje jako nástroj regulace, neboť vysoce ovlivňuje spotřební daň z tabákových výrobků. Pokud dojde ke zvýšení spotřební daně, logicky dojde i ke zvýšení ceny

tabákových výrobků. Proto je na cenu nahlíženo jako na způsob regulace spotřební daně tabákových výrobků, ale také jako na způsob regulace spotřeby tabákových výrobků.

Výpočet ceny tabákových výrobků v EU

Pro výpočet ceny tabákových výrobků v EU neboli vážené průměrné maloobchodní prodejní ceny, se celková hodnota daného tabákového výrobku propuštěného ke spotřebě vydělí celkovým množstvím daného tabákového výrobku propuštěného ke spotřebě. Vážená průměrná maloobchodní prodejní cena se stanoví do 1. března každého roku na základě údajů týkajících se daného tabákového výrobku propuštěného ke spotřebě v předchozím kalendářním roce. Výrobci, popřípadě jejich zástupci nebo zmocněnci v EU, a dovozci tabáku z třetích zemí mají právo určit nejvyšší maloobchodní prodejní cenu každého svého výrobku pro každou členskou zemi, ve které jsou příslušné výrobky určeny k propuštění ke spotřebě.

(Rada Evropské Unie, 2011)

Výpočet ceny tabákového výrobku na konkrétním příkladu (balíček cigaret):

Maloobchodní prodejní cena (bez daní)	EUR 0.7
+ Specifická spotřební daň:	EUR 1.0
+ Valorická spotřební daň:	EUR 0.8 (27 % z maloobchodní prodejní ceny)
Celková spotřební daň:	EUR 1.8 (60 % z maloobchodní prodejní ceny)
= Cena (bez DPH)	EUR 2.5
+ DPH 20 %	EUR 0.5
= Maloobchodní prodejní cena (včetně daní)	EUR 3.0

(European Commission, 2016)

Výpočet ceny tabákových výrobků v zemích s nejvyšší spotřebou

Výpočet ceny tabákových výrobků v Rusku a Indonésii probíhá na stejném principu jako v EU. V Číně, USA a Japonsku je výpočet odlišný.

Výpočet ceny tabákových výrobků v Číně

Mechanismus výpočtu ceny tabákových výrobků v Číně se řídí dle ustanovení STMA (State Tobacco Monopoly Administration). STMA stanovuje velkoobchodní a maloobchodní ceny a ziskové marže pro velkoobchodníky a maloobchodníky s cigaretami. Cena cigaret se stanovuje podle vzorce:

$$Pr = A * (1 + \acute{a}) * (1 + b) * (1 + R_{tvt})$$

Pr – maloobchodní cena cigaret

A – alokovaná cena včetně spotřební daně

á – aktuální alokovaná velkoobchodní zisková marže

b – velko-maloobchodní zisková marže

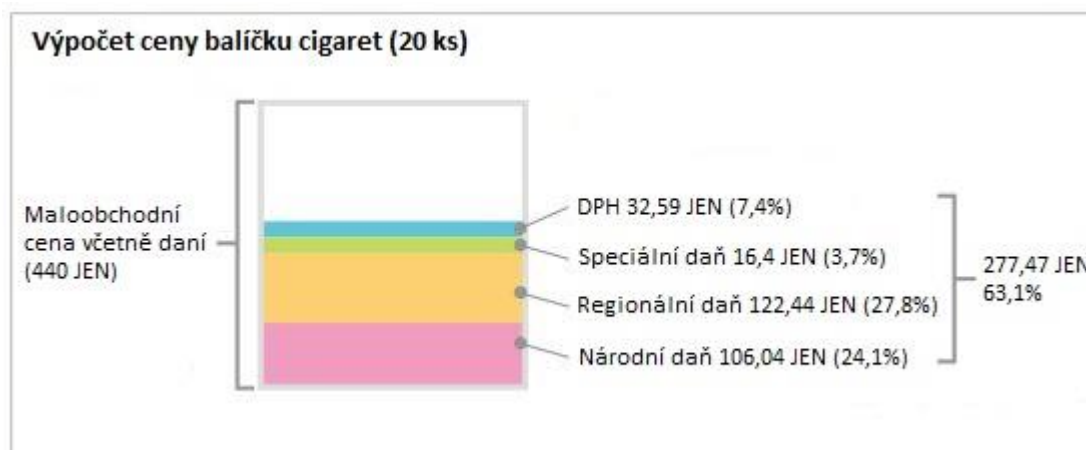
Rvat – DPH

(Hu, 2016)

Výpočet ceny tabákových výrobků v Japonsku a USA

Výpočet ceny tabákových výrobků v Japonsku a USA je velmi podobný. Při výpočtu se využívá spotřební daň na více úrovních správního území, proto se správní daň vybírá na úrovni státu a regionu.

Obrázek 2: Výpočet ceny balíčku cigaret v Japonsku

Zdroj: Tobacco institute of Japan, (2016)

2.6. Export a import tabákových výrobků a tabáku

Dovozem se rozumí vstup zboží z druhé země na území státu, vývozem naopak výstup zboží z území státu na území druhé země. V rámci dovozu a vývozu tabákových výrobků a tabáku jsou vybírány a vyměřovány cla a celní poplatky ve formě dovozního a vývozního cla a dovozních a vývozních poplatků.

2.6.1. Clo a celní poplatky

Clo je nejstarší finanční nástroj, který v minulosti tvořil funkci fiskální a postupem času, kdy se začal rozvíjet mezinárodní obchod, začal plnit i další funkce. Základní funkcí cla je ochrana státu, jelikož dochází k znevýhodnění dováženého výrobku na tuzemský trh. Mimo jeho ochranné funkce je clo nástrojem regulace komoditní a teritoriální struktury dovozu a může plnit i funkci ekologickou. Pro výpočet cla se používají stejné metody

výpočtu jako u spotřební daně, tedy procentuální sazba ad valor, pevně stanovená částka za množství (clo specifické) a kombinace dvou předchozích metod (clo kombinované).

(Machková, 2010)

V rámci Evropského společenství se export a import tabákových výrobků a tabáku řídí Celním kodexem, který upravuje pohyb zboží do třetích zemí nebo ze třetích zemí. Celní kodex také definuje jednotlivé druhy cla, metodiku vyměření a inkasa a celní území EU, které je vymezeno Nařízením Rady č. 2913/92.

(Machková, 2010)

Více než 180 zemí světa se řídí dle celního kodexu Světové celní unie WCO, který funguje na základě kombinované nomenklatury. Členské státy, které převzaly celní kodex kombinované nomenklatury, mají své vlastní celní sazby, jelikož Světová celní unie tyto sazby neurčuje. Kombinovanou nomenklaturu využívají jak členské státy EU, tak i všechny státy s nejvyšší spotřebou tabákových výrobků zmíněné v této práci.

(World Customs Organization, 2012-2016)

V rámci WTO je na státy aplikován tarif MFN (doložka nejvyšších výhod), který představuje ustanovení, jímž se země zavazují, že se na ně budou automaticky vztahovat veškeré výhody, které druhá země poskytla nebo v budoucnu poskytne kterékoli třetí zemi.

(HAVIT, s.r.o., 1998 - 2017)

V tabulce jsou vyjádřeny průměrné celní MFN tarify zemí včetně EU na tabák a tabákové výrobky.

Tabulka 1: Průměrné clo uplatňované doložkou nejvyšších výhod

Stát	Průměrné clo uplatňované doložkou nejvyšších výhod (%)
Čína	23,5
USA	18,6
Rusko	24,4
Indonésie	44,4
Japonsko	14,1
EU	19,4

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

2.6.2. Export a import tabákových výrobků a tabáku v EU a zemích s nejvyšší spotřebou

Export a import tabákových výrobků měl od roku 1995 do roku 2013 rostoucí tendenci. V současnosti je tento trend opačný, tedy klesající. U všech tabákových výrobků i samotného tabáku došlo meziročně k určitému poklesu. Při pohledu na tabulku je zřejmé, že export i import je nejvyšší v EU. Mezi hlavní státy pak patří Německo, Itálie či Nizozemí. Z přehledu je pozorovatelné, že z Japonska se doutníky nebo doutničky nevyvázejí, přičemž stejně je tomu i u tabáku, který se v Japonsku nepěstuje, a naopak zde převažuje jeho vysoký dovoz.

Tabulka 2: Export a import tabákových výrobků v EU a zemí s nejvyšší spotřebou

Země	Cigarety (tis. \$)		Tabák ke kouření (tis. \$)		Žvýkáci tabák (tis. \$)		Doutníky a doutničky (tis. \$)		Tabák (tis. \$)	
	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import	Export	Import
EU	10396697	7915633	2261658	1865792	667716	200213	987204	954284	1959701	3627503
Japonsko	193636	3066177	27	25222	17	556	0	11919	0	362353
USA	27604	418670	41491	28674	55807	24476	683795	845583	1021435	450989
Čína	572650	545233	176759	625	21574	270	535	8929	557454	1270327
Indonésie	730893	19229	23596	13421	359	4823	57240	1700	97677	329252
Rusko	518311	101336	100762	12581	109471	33820	36	6587	35304	789578

Zdroj: International Trade Centre, (1999-2015)

3. Metodika

Pro vypracování diplomové práce bylo využito odborné literatury, která se zabývá problematikou mezinárodního obchodu s tabákovými výrobky a tabákem. V rámci mezinárodního obchodu lze využít několik kritérií pro hodnocení, proto byly na základě produkce, spotřeby, zdanění a cel použity tyto kritériální ukazatele:

- celková produkce tabáku,
- celková spotřeba cigaret,
- celková spotřební daň z krabičky cigaret,
- specifická daň z tabáku ke kouření,
- DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň,
- průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění,
- celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země.

První část diplomové práce byla věnována hodnocení samostatných trhů vybraných zemí, přičemž bylo využito metod analýzy, komparace a predikce. Základní byla především metoda analýzy, která zahrnovala porozumění dané problematice a následný rozklad na jednodušší skutečnosti.

Následně budou pro výše uvedená kritéria stanoveny váhy vyjadřující jejich důležitost. Váhy budou určeny prostřednictvím metody párového srovnání, která systematicky srovnává každé kritérium s dalším. Postupným srovnáním dvojic kritérií se zjistí, zda je důležitější kritérium v řádku než ve sloupci. Důležitější kritérium je označeno symbolem „1“, méně důležité symbolem „0“. V případě shody jsou obě kritéria označena symbolem „0,5“. Čím vyšší bude číslo, tím významnější bude váha kritéria. Následně je počet preferencí je v řádku sečten, čímž je určena váha kritéria. Podle Fialy, Jablonského a Maňase (1994) je normovaná váha kritéria stanovena podle vzorce:

$$w_i = \frac{p_i}{\sum_{i=1}^n p_i} \quad (1.)$$

kde: w_i = normovaná váha i-tého kritéria,

P_i = součet voleb preferenci i-tého kritéria,

n = počet srovnávaných kritérií

Pokud se vyskytne v součtu řádků nulová hodnota, bude přičtena „1“ ke všem kritériím, aby byla dodržena normovanost vah. Podle Fialy, Jablonského a Maňase (1994) se normovaná váha následně vypočte podle vzorce:

$$w_i = \frac{p_i + 1}{\sum_{i=1}^n (p_i + 1)} \quad (2.)$$

Po stanovení vah budou kritéria hodnocena prostřednictvím metody vícekritériálního hodnocení. Jako metoda vícekritériálního hodnocení bude využita klasifikační metoda, která vychází z bodovací metody. Varianty jsou uspořádány podle počtu bodů, které jsou rozděleny mezi všechna kritéria a upraveny o váhy kritérií podle následujícího vzorce od Fialy, Jablonského a Maňase (1994):

$$U_{ij} = b_{ij} * w_i \quad (3.)$$

$$U_j = \sum_{i=1}^n U_{ij} \quad (4.)$$

Kde: U_{ij} = dílčí užitečnost i-tého kritéria j-té varianty

b_{ij} = počet bodů j-té varianty vzhledem k danému i-tému kritériu

w_i = normovaná váha i-tého kritéria

U_j = celková užitečnost j-té varianty

n = počet kritérií

Prostřednictvím klasifikační metody bude jednotlivým kritériím u každé varianty přiřazen určitý počet bodů na základě skutečné velikosti ukazatelů daného kritéria. Rozpětí bodové stupnice bude od 1 do 10. Čím vyšší bude počet bodů, tím vyšší bude jejich atraktivita. Poté budou kritéria upravena o váhy dle výše zmíněného vzorce a vypočtena celková atraktivita varianty.

Posledním krokem je sestavení návrhu doporučení pro podniky, které by chtěly začít dovážet nebo vyvážet tabákové výrobky a tabák.

4. Řešení a výsledky

Literární rešerše byla věnována problematice mezinárodního obchodu s tabákovými výrobky a tabákem. V metodice práce pak byla určena kritéria hodnocení. V praktické části budou následně porovnány jednotlivé země.

4.1. Regulace kouření, reklamy a sponzoringu

4.1.1. Zákazy a omezení reklamy a kouření v EU

Jak je uvedeno ve směrnici Evropského parlamentu a Rady Evropské unie 2014/40/EU, existuje mnoho požadavků na obsah, vzhled a distribuci tabákových výrobků do a v EU. Regulace tabákových výrobků se týkají také míst, kde je možné kouřit, jak je vidět z tabulky. Zákazy a omezení se týkají míst, kterými jsou zdravotnická, vzdělávací a vládní zařízení, restaurace a bary, kancelářská pracoviště a veřejná doprava.

Tabulka 3: Zákazy a omezení kouření v EU

Země	Zdravotnická zařízení	Vzdělávací zařízení (mimo univerzity)	Univerzity	Vládní zařízení	Kanceláře a pracoviště	Restaurace	Kavárny, hospody a bary	Verejná doprava	Ostatní veřejná místa
Belgie									
Bulharsko									
Česká republika									
Dánsko									
Estonsko									
Finsko									
Francie									
Chorvatsko									
Irsko									
Itálie									
Kypr									
Litva									
Lotyšsko									
Lucembursko									
Maďarsko									
Malta									
Německo									
Nizozemí									
Polsko									
Portugalsko									
Rakousko									
Rumunsko									
Řecko									
Slovensko									
Slovinsko									
Španělsko									
Švédsko									
Spojené království									

■ Zákaz
 ■ Omezení
 ■ Povoleno
 ■ Není uvedeno v zákoně

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Pouze jeden stát má ve všech místech uvedených v tabulce úplný zákaz kouření, a to Malta. Za ní následují státy jako je Bulharsko, Irsko, Řecko, Španělsko či Spojené království, které mají omezené kouření na ostatních veřejných místech, jinak stejně jako Malta na všech ostatních místech úplný zákaz. Na druhé straně jsou státy jako je Česká

republika a Slovensko, které mají povoleno kouřit na některých místech bez omezení a u některých míst to není ani uzákoněno. Ve většině zemí EU je zakázáno kouřit ve zdravotnických a vzdělávacích zařízeních a omezeno kouřit v restauracích. V ostatních veřejných místech je buď kouření omezeno nebo není vytvořený žádný zákon, který by toto upravoval.

Druhá tabulka ukazuje, jak členské státy regulují reklamu tabákových výrobků na jejich území.

Tabulka 4: Regulace reklamy a sponzoringu v EU

Země	Národní TV a rádia	Mezinárodní TV a rádia	Místní tisk	Mezinárodní tisk	Billboardy a jiné formy venkovní reklamy a propagace	Prodejní místa	Internet
Belgie	Red	Red	Red	Blue	Red	Green	Red
Bulharsko	Red	Red	Red	Blue	Purple	Green	Red
Česká republika	Red	Red	Red	Blue	Red	Green	Red
Dánsko	Red	Red	Red	Red	Red	Green	Red
Estonsko	Red	Red	Red	Blue	Red	Green	Purple
Finsko	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Francie	Red	Purple	Red	Blue	Red	Blue	Red
Chorvatsko	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Irsko	Red	Red	Red	Blue	Red	Red	Purple
Itálie	Red	Red	Red	Blue	Red	Red	Red
Kypr	Red	Red	Red	Blue	Red	Red	Red
Litva	Red	Red	Red	Blue	Red	Blue	Red
Lotyšsko	Red	Red	Red	Blue	Red	Red	Red
Lucembursko	Red	Red	Red	Blue	Blue	Blue	Red
Maďarsko	Red	Red	Red	Blue	Red	Blue	Red
Malta	Red	Red	Red	Blue	Red	Red	Red
Německo	Red	Red	Red	Blue	Purple	Purple	Red
Nizozemí	Red	Green	Red	Blue	Red	Blue	Red
Polsko	Red	Red	Red	Red	Red	Red	Red
Portugalsko	Red	Green	Red	Blue	Red	Red	Red
Rakousko	Red	Red	Red	Red	Red	Green	Red
Rumunsko	Red	Red	Red	Blue	Red	Purple	Red
Řecko	Red	Red	Red	Blue	Red	Green	Red
Slovensko	Red	Red	Red	Red	Red	Green	Red
Slovinsko	Red	Red	Red	Red	Red	Blue	Red
Španělsko	Red	Red	Red	Blue	Red	Red	Red
Švédsko	Red	Red	Red	Red	Red	Blue	Red
Spojené království	Red	Red	Red	Blue	Red	Blue	Blue

■ Zákaz
 ■ Omezení
 ■ Povoleno
 ■ Není uvedeno v zákoně

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Jak vyplývá z tabulky, pouze tři státy, Chorvatsko, Polsko a Švédsko, mají úplný zákaz reklamy a sponzoringu tabákových výrobků na svém území. Ostatní státy mají v drtivé většině stejný zákaz a pouze v mezinárodním tisku a v místech prodeje omezenou nebo

povolenou reklamu a sponzoring. Mezi státy jsou i výjimky, které nemají reklamu a sponzoring uzákoněnou v zákoně. Ve Francii je to mezinárodní TV a rádia, v Bulharsku a Německu billboardy a jiné formy venkovní reklamy, v Německu to jsou prodejní místa stejně tak jako v Rumunsku, v Estonsku a Irsku je to pak internet.

4.1.2. Zákazy a omezení reklamy a kouření v zemích s nejvyšší spotřebou

Regulace kouření, reklamy a sponzoringu v Číně

Regulace reklam a sponzoringu tabákových výrobků a tabáku:

- zákaz – domácí TV, rádia, tisk a reklamní materiály, mezinárodní TV, rádia a tisk, komunikace na internetu, billboardy, promoční akce, prodejní automaty,
- omezení – prodej tabáku přes internet, konvenční prodejny, teleshopping, osobní prodej.

Místa, ve kterých je úplný zákaz kouření, jsou: zdravotnická zařízení, ochody, kulturní zařízení, stadiony a arény, restaurace, bary a hospody a společenské místnosti v hotelech. Naopak místa, ve kterých je kouření pouze omezené, se týká: pracovišť, veřejné dopravy, vládních zařízení, vzdělávacích zařízení mimo univerzity, vlaků a autobusů a zastávek.

Regulace kouření, reklamy a sponzoringu v Rusku

V rámci federálního zákona 15-FZ z 23. února 2013 je zakázáno kouřit v následujících lokacích:

- veřejná doprava a okolí dopravních prostředků včetně vchodů do nádraží a letištních budov,
- zdravotnická, vzdělávací, kulturní, vládní a sportovní zařízení,
- dětská hřiště a pláže,
- pracoviště,
- restaurace, bary, hospody, kasina a hotely.

Oproti Číně má Rusko velmi přísné omezení v reklamě a sponzoringu. Omezení se týká pouze internetového prodeje tabákových výrobků a jakékoliv jiné ostatní formy reklamy a sponzoringu jsou zakázány.

Regulace kouření, reklamy a sponzoringu v Japonsku

V Japonsku sice neexistuje žádný zákon, který by kouření omezoval, avšak prefektury si lokality se zákazem kouření samy vytvořily. Na ulicích jsou vyznačeny modrou čarou místa nebo přímo boxy, kde se smí kouřit. Ve většině historických center, uvnitř budov i venku, v restauracích, v turistických oblastech, ve veřejné dopravě, ve vládních zařízeních, v pracovištích atd. je zakázáno kouřit.

Regulace kouření, reklamy a sponzoringu v Indonésii

Co se týče míst, ve kterých je zakázáno kouřit, lze sem zařadit pouze dětská hřiště, venkovní plochy restaurací a barů, parky a pláže. Ostatní místa uvnitř budov, jako jsou zdravotnická, vzdělávací a vládní zařízení, obchody či veřejná doprava, jsou pouze omezeny. To znamená, že v budovách jsou vyhrazeny místnosti pro kuřáky.

Regulace kouření, reklamy a sponzoringu v USA

Regulace v oblasti marketingu a prodeje zakazují prodej mladistvým do 18 let, prodej balíčku cigaret o méně jak 20 kusech, sponzorství tabákových značek na sportovních, kulturních či jiných společenských akcích a dárky vzorků cigaret nebo netabákových propagačních předmětů s logem značky. Dále tabákové společnosti nesmí své tabákové produkty s názvy značek "light," "low," nebo "mild" uvádět spotřebitele v omyl, že se jedná o zdravotně méně závadné produkty. Každý výrobce a dovozce musí poskytovat informace FDA o obsahu tabákových výrobků a přístup FDA k inspekci.

(U.S. Food and Drug Administration, 2016)

Federální zákon sice nepřikazuje členským státům zákaz kouření v určitých lokalitách či místech, ale některé státy samy zavedly své místní zákony o ochraně zdravý. Podle ANRF (American nonsmokers rights foundation) pouze polovina států zakazuje kouření na pracovištích, v restauracích a barech, což je 58,7 % populace USA. Pouze 17 států zakazuje kouření ve zmíněných místech a přidává k tomu i kasina. Naopak, jak udává tabulka z roku 2016 níže, ve 12 státech neexistují žádné omezení ani zákazy.

Obrázek 3: Zákazy kouření v USA

Stát	Pracoviště	Restaurace	Bary	Kasina	Stát	Pracoviště	Restaurace	Bary	Kasina
Alabama					Mississippi				
Aljaška					Missouri				
Arizona	x	x	x	x	Montana	x	x	x	x
Arkansas					Nebraska	x	x	x	x
Colorado		x	x	x	Nevada	x	x		
Connecticut		x	x	x	New Hampshire		x	x	
Delaware	x	x	x	x	New Jersey	x	x	x	
Florida	x	x		x	New York	x	x	x	x
Georgia					Nové Mexiko		x	x	
Havaj	x	x	x		Ohio	x	x	x	x
Idaho		x			Oklahoma				
Illinois	x	x	x	x	Oregon	x	x	x	x
Indiana	x	x			Pensylvánie	x			
Iowa	x	x	x		Rhode Island	x	x	x	
Jižní Dakota	x	x	x	x	Severní Dakota	x	x	x	x
Jižní Karolína					Severní Karolína		x	x	
Kalifornie	x	x	x	x	Tennessee				
Kansas	x	x	x		Texas				
Kentucky					Utah	x	x	x	
Louisiana	x	x			Vermont	x	x	x	x
Maine	x	x	x		Virginie				
Maryland	x	x	x	x	Washington	x	x	x	x
Massachusetts	x	x	x	x	Wisconsin	x	x	x	x
Michigan	x	x	x		Wyoming				
Minnesota	x	x	x	x	Západní Virginie				

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

4.2. Produkce tabáku

Největšími pěstiteli tabáku v Evropské Unii jsou: Itálie, Řecko, Španělsko, Polsko a Bulharsko. V ostatních zemích je produkce velmi nízká. Nejvíce je zajímavý poslední sloupec, který uvádí produkci na 1 hektaru. Pokud srovnáme Belgie a Portugalsko s Itálií, můžeme vidět, že mají stejnou produkci na 1 hektar, ačkoliv Belgie a Portugalsko mají několika násobně menší plochu na pěstování tabáku, ale i jeho celkovou produkci. Z toho lze vyvodit, že země s velkou plochou dostatečně nevyužívají své produkční možnosti nebo jejich přírodní podmínky nejsou pro pěstování tabáku dostatečně příhodné.

Tabulka 5: Produkce tabáku v EU

Země	Velikost oblasti (ha)	Produkce v tunách	Podíl na celkové produkci (%)	Počet pěstitelů	Produkce na 1 ha (t)
Belgie	44	110	0,05 %	59	3
Bulharsko	13794	28680	13 %	23720	2
Německo	1779	4720	2 %	105	3
Řecko	16851	33700	16 %	12627	2
Španělsko	10015	32232	15 %	1894	3
Francie	4131	9190	4 %	1177	2
Itálie	18248	53924	25 %	2768	3
Maďarsko	4709	9689	5 %	1046	2
Polsko	15295	31913	15 %	9000	2
Portugalsko	44	100	0,05 %	48	2
Rumunsko	1080	0	0 %	836	0
Chorvatsko	4896	9107	4,3 %	1190	2
Celkem	90886	213365	100 %	54470	2

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

V druhé tabulce jsou uvedeny zkoumané země, které mají nejvyšší celosvětovou produkci tabáku. Mezi tyto státy se řadí: Čína, Brazílie, Indie, Indonésie a USA.

Tabulka 6: Největší producenti tabáku

Země	Velikost oblasti (ha)	Produkce v tunách	Podíl na celkové produkci (%)	Výnos na 1 ha (t)
Čína	1463741	2997050	58 %	2,0
Brazílie	415842	862396	17 %	2,1
Indie	432679	720725	14 %	1,7
USA	153117	397535	8 %	2,6
Indonésie	209400	196300	4 %	0,9
Celkem	2674779	5174006	100 %	1,9
Japonsko	8600	20000		2,3
Rusko	0	0		0

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Při prvním pohledu na tabulku můžeme vidět, že největším producentem tabáku je Čína, která produkuje více tabáku než všechny ostatní země dohromady. Podílově tedy Čína produkuje 58 % tabáku ze všech zkoumaných států.

V případě srovnání zemí ohledně produkce na 1 hektar, už světová jednička Čína nemá takový náskok. Její produkce na 1 hektar je třetí největší za produkcí USA a Brazílie. V posledním sloupci jednoznačně dominuje USA, kde může být vyšší produkce způsobena lepšími klimatickými podmínkami nebo vlivem efektivních a lepších technologií. V případě USA to může být např. z důvodu genového inženýrství, které má vysoký vliv na produkci tabáku. Vliv vzdělání a technologický pokrok je vidět u Indie, která se vyrovná Brazílii co do velikosti oblasti, avšak její produkce na 1 hektar je druhá nejnižší před Indonésií. Nejnižší produkce tabáku je ve zmíněné Indonésii, kde na jeden hektar připadá 0,9 tun tabáku.

4.3. Spotřeba cigaret

Pro účely této práce byli největší spotřebitelé vybráni podle spotřeby cigaret, a to z důvodu neexistujících dat o spotřebě tabákových výrobků a tabáku. Mezi státy, které mají nejvyšší spotřebu cigaret, patří Čína, Rusko, USA, Indonésie a Japonsko. V tabulce níže je uvedeno množství spotřebovaných cigaret největších spotřebitelů a členských států EU pro rok 2014.

Tabulka 7: Spotřeba cigaret za rok 2014

Země	Celková roční spotřeba cigaret (ks)
Čína	2 568 139 400 000
EU	582 175 800 000
Rusko	321 427 000 000
USA	281 292 000 000
Indonésie	239 154 500 000
Japonsko	189 340 000 000
Svět	5 817 659 100 000

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

4.4. Zdanění tabákových výrobků a tabáku

4.4.1. Spotřební daň z tabákových výrobků

Evropská Unie

V tabulce z 1. června 2016 níže jsou uvedeny výše spotřebních daní v jednotlivých členských státech. Tabulka obsahuje jak celkovou spotřební daň, tak i jednotlivé dílčí daně (specifickou a valorickou) včetně výše spotřební daně na 1000 cigaret.

Tabulka 8: Spotřební daň z cigaret v EU

Stát	Specifická daň (v eurech na 1000 cigaret)	Valorická daň (% z maloobchodní prodejní ceny)	Celková spotřební daň (% vážené průměrné ceny)	Spotřební daň (v eurech na 1000 cigaret)
Belgie	39,52	45,84 %	60,17 %	161,96
Bulharsko	35,79	38,00 %	67,53 %	82,32
Česká republika	51,15	27,00 %	61,69 %	92,74
Dánsko	158,5	1,00 %	58,89 %	
Estonsko	58	30,00 %	67,79 %	97,2
Finsko	41,5	52,00 %	66,63 %	200
Francie	48,75	49,70 %	64,15 %	210
Chorvatsko	30,1	38,00 %	58,09 %	84,82
Irsko	271,96	9,20 %	65,39 %	307,61
Itálie	17,879	51,03 %	58,70 %	170
Kypr	55	34,00 %	60,12 %	121,5
Litva	50,68	25,00 %	61,59 %	85
Lotyšsko	56,2	25,00 %	63,90 %	93,7
Lucembursko	18,39	46,65 %	54,83 %	113,95
Maďarsko	50,19	25,00 %	54,67 %	89,51
Malta	100	25,00 %	65,67 %	160
Německo	98,2	21,69 %	58,47 %	157,1
Nizozemsko	179,07	0,83 %	60,03 %	181,58
Polsko	48,7	31,41 %	62,51 %	97,88
Portugalsko	90,85	17,00 %	59,35 %	133,18
Rakousko	50	39,00 %	61,30 %	134,69
Rumunsko	74,57	14,00 %	59,46 %	94,61
Řecko	82,5	20,00 %	64,50 %	117,5
Slovensko	59,5	23,00 %	62,64 %	91
Slovinsko	68,83	21,18 %	60,40 %	106
Španělsko	24,1	51,00 %	61,86 %	128,65
Švédsko	159,99	1,00 %	58,22 %	
UK	266,62	16,50 %	67,32 %	

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Podle směrnice o ustanovení spotřební daně na cigarety si můžeme všimnout, že některé státy mají nižší celkovou spotřební daň než 60 % a zároveň nižší hodnotu spotřební daně než 90 euro, a to Chorvatsko a Maďarsko.

V tabulce spotřební daně z doutníků a doutniček je patrné, že všechny státy nevyužívají současně specifickou a valorickou daň, ale že využívají pouze jednu z nich. U některých států se využívá i minimální výše spotřební daně.

Tabulka 9: Spotřební daň z doutníků a doutniček v EU

Stát	Specifická daň (euro/kg nebo 1000 ks)	Valorická daň (% z maloobchodní prodejní ceny)	Min. výše spotřební daně (euro/kg nebo 1000 ks)
Belgie		10,00	73,9
Bulharsko	138,05		
Česká republika	60,35		
Dánsko	67,02	10,00	
Estonsko	211,00		
Finsko		32,00	
Francie	19,00	23,00	92
Chorvatsko	78,53		
Irsko	315,36		
Itálie		23,00	25
Kypr	90,00		
Litva	29,54		
Lotyšsko	42,69		
Lucembursko		10,00	23,5
Maďarsko		14,00	12,79
Malta	23,33		
Německo	14,00	1,47	
Nizozemsko		5,00	
Polsko	92,56		
Portugalsko		25,00	
Rakousko		13,00	100
Rumunsko	68,67		
Řecko		35,00	
Slovensko	71,11		
Slovinsko		6,00	40
Španělsko		15,80	41,5
Švédsko	140,79		
UK	332,58		

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

V případě spotřební daně z jemně řezaného tabáku využívají státy převážně specifickou daň. U jemně řezaného tabáku je využití specifické daně logické, jelikož se počítá v eurech za kilogram. Jsou ale i státy jako je Itálie a Rakousko, které mají pouze daň valorickou.

Tabulka 10: Spotřební daň z jemně řezaného tabáku v EU

Stát	Specifická daň (euro/kg)	Valorická daň (% z maloobchodní prodejní ceny)	Min. výše potřební daně (euro/kg)
Belgie	23,70	31,50	61,0747
Bulharsko	77,72		
Česká republika	78,83		
Dánsko	105,69		
Estonsko	65,88		
Finsko	28,50	52,00	121,5
Francie	67,50	32,00	143
Chorvatsko	71,99		
Irsko	291,68		
Itálie		58,50	115
Kypr	150,00		
Litva	54,16		
Lotyšsko	58,00		
Lucembursko	12,50	33,15	43,95
Maďarsko	44,76		
Malta	115,64		
Německo	48,49	14,76	70,85
Nizozemsko	78,68	4,60	99,25
Polsko	33,28	31,41	
Portugalsko	78,00	20,00	169
Rakousko		56,00	90
Rumunsko	86,91		
Řecko	156,70		
Slovensko	71,11		
Slovinsko	40,00	35,00	88
Španělsko	22,00	41,50	96,5
Švédsko	195,51		
UK	268,90		

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Stejně jako u jemně řezaného tabáku tak i u spotřební daně z ostatního tabáku využívají státy EU převážně specifickou daň.

Tabulka 11: Spotřební daň z ostatního tabáku v EU

Stát	Specifická daň (euro/kg)	Valorická daň (% z maloobchodní prodejní ceny)	Min. výše spotřební daně (euro/kg)
Belgie	23,70	31,50	61,0747
Bulharsko	77,72		
Česká republika	78,83		
Dánsko	98,99		
Estonsko	65,88		
Finsko	33,00	48,00	
Francie	17,00	45,00	70
Chorvatsko	65,45		
Irsko	218,78		
Itálie		24,78	
Kypr	150,00		
Litva	54,16		
Lotyšsko	58,00		
Lucembursko	12,50	33,15	43,95
Maďarsko	44,76		
Malta	115,64		
Německo	15,66	13,13	22
Nizozemsko	78,68	4,60	99,25
Polsko	33,28	31,41	
Portugalsko	78,00	20,00	169
Rakousko		34,00	
Rumunsko	86,91		
Řecko	156,70		
Slovensko	71,11		
Slovinsko	40,00		
Španělsko		28,40	22
Švédsko	195,51		
UK	146,21		

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Níže jsou uvedeny státy s nejvyšší spotřebou cigaret a jejich spotřební daně z tabákových výrobků, včetně celkové spotřební daně z cigaret uvedené jako procento vážené průměrné ceny krabičky cigaret.

Čína

Tabulka 12: Spotřební daň z tabákových výrobků v Číně

Tabákový výrobek	Specifická daň	Valorická daň (% z výrobní prodejní ceny)	Celková spotřební daň (% vážené průměrné ceny)
Cigarety > 7 RMB	0,06 RMB/krabička	56	39
Cigarety < 7 RMB		36	
Tabákové listy	20 %		

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Rusko

Tabulka 13: Spotřební daň z tabákových výrobků v Rusku

Tabákový výrobek	Specifická daň (RUB)	Valorická daň (% z maloobchodní prodejní ceny)	Celková spotřební daň (% vážené průměrné ceny)
Cigarety	1420/1000 ks	13	44,55
Doutníky	155/ks		
Doutníčky	2207/1000 ks		
Tabák ke kouření	2200/kg		

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Indonésie

Tabulka 14: Spotřební daň z tabákových výrobků v Indonésii

Tabákový výrobek	Množství produkce	Min. maloobchodní cena (IDR/ks)	Specifická daň (IDR/ks)	Celková spotřební daň (% vážené průměrné ceny)
Ručně balený Kretek	>2 mild.	>1115	320	27,5
		775–1115	245	
	0.35 – 2 mild.	>605	155	
		403–605	140	
0.05 - 0.35 mild.	>400	90		
<0.05 mild.	>370	80		
Strojově balený Kretek	>2 mild.	>1000	480	
	<2 mild.	>740	340	
		590–740	300	
Cigarety	>2 mild.	>930	495	
	<2 mild.	>800	305	
		505–800	255	

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Japonsko

Tabulka 15: Spotřební daň z tabákových výrobků v Japonsku

Tabákový výrobek		Specifická daň (JEN)	Celková spotřební daň (% vážené průměrné ceny)
Cigarety	Národní daň	5302/1000 ks	55,7
	Regionální daň	6122/1000 ks	
	Speciální daň	820/1000 ks	
Doutníky	Národní daň	5302/1000 g	
	Regionální daň	6122/1000 g	
Tabák ke kouření	Národní daň	2651/1000 g	
	Regionální daň	3061/1000 g	

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

USA

Tabulka 16: Federální spotřební daň z tabákových výrobků v USA

	Šňupací tabák	Tabák ke kouření a žvýkací tabák	Doutníky	Cigarety (\$/krabička 20ks)	Celková spotřební daň z cigaret (% vážené průměrné ceny)
USA	0,094\$/oz.	Žvýkací tabák: 0,031\$/oz.; Tabák ke kouření: 0,177\$/oz.	52,75 % ceny výrobce	1,0066	41,84

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Při srovnání států s nejvyšší spotřebou cigaret je největší daňové zatížení na krabičku cigaret v Japonsku (55,7 %) a naopak nejnižší v Indonésii (27,5 %).

4.4.2. Daň z přidané hodnoty, daň ze spotřeby a prodejní daň

V tabulce níže jsou uvedeny sazby DPH na tabákové výrobky a tabák členských států EU. Při srovnání jednotlivých tax členských států je nejvyšší sazba v Maďarsku (27 %) a naopak nejnižší v Lucembursku (17 %).

Tabulka 17: DPH v EU

Země	DPH (%)	Země	DPH (%)
Belgie	21	Maďarsko	27
Bulharsko	20	Malta	18
Česká republika	21	Německo	19
Dánsko	25	Nizozemí	21
Estonsko	20	Polsko	23
Finsko	24	Portugalsko	23
Francie	20	Rakousko	20
Chorvatsko	25	Rumunsko	20
Irsko	23	Řecko	23
Itálie	22	Slovensko	20
Kypr	19	Slovinsko	22
Litva	21	Španělsko	21
Lotyšsko	21	Švédsko	25
Lucembursko	17	UK	20

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

V některých zemích s nejvyšší spotřebou se nevyužívá DPH, ale daň ze spotřeby (Japonsko) nebo prodejní daň (Indonésie). V ostatních státech se využívá klasické DPH, stejně jako je tomu v EU. Výjimku tvoří USA, kde se využívá prodejní daň na úrovni jednotlivých členských států (viz příloha č. 2), a ne na úrovni celého státu. Proto je prodejní daň v tabulce uvedena jako průměrná. Stejně je tomu i v případě DPH v EU, kde je uveden průměr ze všech členských států.

Tabulka 18: DPH, Daň ze spotřeby a prodejní daň států s nejvyšší spotřebou

	DPH, Daň ze spotřeby nebo Prodejní daň (%)
USA	5,09
Rusko	18
Čína	17
Japonsko	8
Indonésie	10
EU	21,5

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Jednoznačně nejvyšší daň je v EU, kde je průměrné DPH 21,5 % a naopak nejnižší je v USA, kde je průměrná prodejní daň 5,09 %. Japonsko a Indonésie mají velmi podobnou výši daně, což je dáno nejspíše blízkou polohou těchto států. V případě Číny a Ruska je DPH stejné nebo podobné jako v Lucembursku, kde je nejnižší sazba ze všech členských států EU. Dalo by se tedy říci, že Rusko a Čína se snaží přizpůsobit sazbu daně evropskému společenství.

4.4.3. Celní sazby

Evropská Unie

Celní sazby jsou usměrňovány celním kodexem, který se řídí nástrojem celního sazebníku (TARIC). Dle tohoto sazebníku jsou tabákové výrobky a tabák pod kapitolou 24 jako „Tabák a vyrobené tabákové náhražky“.

Tabulka 19: Celní sazby tabákových výrobků v EU

	Celní sazba pro třetí země v %	Měrná jednotka
Doutníky a doutníčky	26	1000 ks
Cigarety	10	1000 ks
Tabák ke kouření	74,9	
Žvýkáci a šňupací tabák	41,6	

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Čína

Stejně tak jako Japonsko, i Čína vstoupila do Světové celní unie WCO v roce 1983 a převzala tak kombinovanou nomenklaturu. Ze všech států zmíněných v této práci má Čína nejvyšší celní sazby na tabákové výrobky. Přehled celních sazeb pro import tabákových výrobků je uveden v tabulce.

Tabulka 20: Celní sazby tabákových výrobků v Číně

	Celní sazba pro třetí země v %
Doutníky a doutníčky	180
Cigarety	180
Tabák ke kouření	180

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Indonésie

Celní sazby se v Indonésii vztahují pouze na 2 tabákové výrobky, a to na doutníky a cigarety. Důvodem, proč tomu tak je, je to, že v Indonésii se jiné tabákové výrobky nespotřebovávají. Indonésie začala využívat kombinovanou nomenklaturu od WCO už v roce 1957.

Tabulka 21: Celní sazby tabákových výrobků v Indonésii

	Celní sazba pro třetí země v %
Doutníky a doutníčky	15
Cigarety	15

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Japonsko

Od roku 1983 se Japonsko řídí celním kodexem s kombinovanou nomenklaturou WCO. Celní sazby pro tabákové výrobky jsou znázorněny v tabulce.

Tabulka 22: Celní sazby tabákových výrobků v Japonsku

	Celní sazba pro třetí země v %	Měrná jednotka
Doutníky a doutníčky	20	1 kg
Cigarety	8,5	1 kg
	290,7 JEN	1000 ks
Tabák ke kouření	4	1 kg

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Rusko

V rámci celní unie (Rusko, Bělorusko, Kazachstán) se řídí celní sazby stejně jako v EU celním kodexem celního sazebníku (TARIC), který využívá kombinovanou nomenklaturu. Tabák a tabákové výrobky jsou tedy stejná kapitola 24 jako u evropského Taricu. Samotný celní sazebník začal platit v rámci celní unie v roce 2010.

Tabulka 23: Celní sazby tabákových výrobků v Rusku

	Celní sazba pro třetí země v %	Měrná jednotka
Doutníky a doutníčky	30	1000 ks
Cigarety	30	1000 ks
Tabák ke kouření	20	
Žvýkáci a šňupací tabák	20	

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

USA

V rámci importu a exportu jsou celní sazby tabákových výrobků a tabáku v kompetenci Code of Federal Regulations, který představuje administrativní zákon Federální vlády USA. Samotný CFR je rozdělen do 50 titulů a poslední úprava celních sazeb proběhla 1. dubna 2009.

(U.S. Government Publishing Office, 2016)

V případě importu do USA jsou celní sazby tabákových výrobků a tabáku.

Tabulka 24: Celní sazby tabákových výrobků v USA

	Celní sazba pro třetí země	Měrná jednotka
Tabák ke kouření	24,78 \$	1 libra
Doutníky	50,33 \$	
% z prodejní ceny	52,75	
nesmí překročit	0,4026 \$	1 ks
Krátké cigarety	50,33 \$	1000 ks
Dlouhé cigarety	105,69 \$	1000 ks
Šňupací tabák	1,51 \$	1 libra
Žvýkáč tabák	0,5033 \$	1 libra

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

4.5. Výpočet vah kritérií

Abychom mohli říci, která země je nejvhodnější z hlediska exportu a importu, je nutné srovnat kritéria mezi sebou. Z tohoto důvodu jsme si nejprve určili tabulku vah, která nám pomůže při komparaci kritérií. Váhy byly hodnoceny subjektivním postojem metodou párového srovnání dle metodického postupu. Samotný výpočet probíhal podle vzorce č.1 uvedeného v metodice práce:

$$w_i = \frac{p_i}{\sum_{i=1}^n p_i}$$

Kritérium v řádku bylo srovnáno s každým dalším kritériem v sloupci. Pokud tedy kritérium v řádku bylo subjektivně důležitější než ve sloupci, bylo ohodnoceno znakem „1“, méně důležitě znakem „0“. Pokud mezi kritérii nebyl rozdíl, byly stejně subjektivně důležité, a proto byly ohodnoceny znakem „0,5“.

Váhy jednotlivých kritérií jsou v posledním sloupci tabulky níže.

Tabulka 25: Výpočet vah kritérií metodou párového srovnání

Kritérium	Celková produkce tabáku	Celková spotřeba cigaret	Celková spotřební daň z krabičky cigaret	Specifická daň z tabáku ke kouření	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění	Celní sazba na 1000 ks cigaret pro třetí země	Součet	Váha
Celková produkce tabáku	x	0	0	0	0	0,5	1	1,5	0,07
Celková spotřeba cigaret	1	x	1	0,5	1	0,5	0	4	0,19
Celková spotřební daň z krabičky cigaret	1	0	X	1	0	1	0	3	0,14
Specifická daň z tabáku ke kouření	1	0,5	0	x	0	1	1	3,5	0,17
DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň	1	0	1	1	x	0	1	4	0,19
Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění	0,5	0,5	0	0	1	x	0	2	0,10
Celní sazba na 1000 ks cigaret pro třetí země	0	1	1	0	0	1	x	3	0,14
Celkem								21	1

Zdroj: Vlastní zpracování, (2017)

Ukazatel celkové produkce tabáku udává celkové množství vyprodukovaného tabáku v dané zemi za kalendářní rok. Pro exportéry je výhodné, aby v dané zemi byla produkce tabáku co nejnižší, nejlépe nulová. Při výpočtu váhy pro toto kritérium je důležitost nejnižší. Důvodem je to, že produkce tabáku má velmi slabý vliv na konečnou cenu tabákového výrobku.

Ukazatel celkové spotřeby cigaret udává množství cigaret spotřebovaných za kalendářní rok v dané zemi. Z pohledu výsledné hodnoty váhy patří toto kritérium k nejvyšší spolu s DPH/daň ze spotřeby/prodejní daň. Důvodem je to, že čím vyšší spotřeba cigaret v dané zemi je, tím se dají přepokládat vyšší zisky firmy.

Celková spotřební daň z krabičky cigaret o 20 kusech znázorňuje procentuální část vážené průměrné ceny krabičky cigaret o 20 kusech. Čím je tento ukazatel nižší, tím je daná země pro importující podniky atraktivnější. Váha tohoto kritéria je třetí nejdůležitější spolu s celní sazbou na 1000 ks cigaret pro třetí země. Výše výsledné hodnoty váhy je ovlivněna vůči ostatním kritériím tím, že spotřební daň tvoří největší

procentuální část z celkového zdanění krabičky cigaret o 20 kusech a jeho procentuální část není fixně dána, jako je tomu např. u DPH.

Specifická daň z tabáku na kouření vyjadřuje podíl peněžní částky tabáku ke kouření a váhy množství tabáku ke kouření. Toto kritérium bylo vyhodnoceno jako druhé nejdůležitější. Důvodem je to, že většina zemí uplatňuje na tyto tabákové výrobky pouze specifickou daň, která tvoří největší část daňové povinnosti.

DPH/daň ze spotřeby/prodejní daň znázorňují procentuální zdanění při dodání, pořízení nebo dovozu tabákových výrobků a tabáku. Jedná se i o nejdůležitější kritérium společně s prvním zmíněným kritériem. Jeho výše určuje konečnou částku tabákového výrobku či tabáku, a jelikož je dána fixním procentem z celkové částky, záleží na státu dané země, jak vysoké procento pro tabákové výrobky a tabák určí.

Ukazatel průměrné vážené ceny krabičky cigaret o 20 kusech bez zdanění slouží k porovnání potencionální možnosti zisku v dané zemi. Čím je tento ukazatel vyšší, tím vyšší je i možnost zisku tabákových společností, a tedy více atraktivní pro import. V subjektivním hodnocení při výpočtu vah byla zvolena průměrná vážená cena krabičky cigaret o 20 kusech bez zdanění jako druhé nejméně důležité kritérium. I přesto, že určuje výši zisku, slouží spíše k benchmarkingu na trhu tabákových výrobků.

Poslední ukazatel celní sazby 1000 kusů cigaret pro třetí země je vyjádřen v peněžní částce v eurech za 1000 kusů cigaret. Zároveň se jedná o poslední kritérium, které je třetí nejméně důležité. Největší důležitostí tohoto kritéria tkví v tom, že se musí rozlišovat pohled na export a import zvlášť.

4.6. Trh tabákových výrobků a tabáku v členských státech Evropské unie

V následující tabulce jsou jednotlivým kritériím přiřazeny hodnoty členských států EU, které budou hodnoceny vícekritériální metodou.

Tabulka 26: Hodnoty kritérií v členských státech EU

Státy EU	Celková produkce tabáku (t)	Celková spotřeba cigaret (ks)	Celková spotřební daň z krabičky cigaret	Specifická daň z tabáku ke kouření (euro)	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň (%)	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění (euro)	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země (euro)
Belgie	110	22 000 000 000	60,17 %	23,7	21	1,24	27,57
Bulharsko	28680	9 300 000 000	67,53 %	77,72	20	0,38	12,12
Česká republika	0	20 000 000 000	61,69 %	78,83	21	0,62	14,75
Dánsko	0	6 400 000 000	58,89 %	105,69	25	1,16	27,37
Estonsko	0	1 900 000 000	67,79 %	65,88	20	0,48	15,35
Finsko	0	4 900 000 000	66,63 %	28,5	24	0,80	28,38
Francie	9190	52 521 800 000	64,15 %	67,5	20	1,29	33,75
Chorvatsko	9107	6 200 000 000	58,09 %	71,99	25	0,66	14,98
Irsko	0	3 500 000 000	65,39 %	291,68	23	1,54	48,40
Itálie	53924	75 735 400 000	58,70 %	0	22	1,08	23,30
Kypr	0	1 600 000 000	60,12 %	150	19	1,01	21,05
Litva	0	2 900 000 000	61,59 %	54,16	21	0,58	13,85
Lotyšsko	0	1 800 000 000	63,90 %	58	21	0,54	14,45
Lucembursko	0	1 000 000 000	54,83 %	12,5	17	1,37	22,48
Maďarsko	9689	15 000 000 000	54,67 %	44,76	27	0,81	16,91
Malta	0	470 000 000	65,67 %	115,64	18	0,94	24,59
Německo	4720	106 410 800 000	58,47 %	48,49	19	1,36	26,70
Nizozemí	0	19 000 000 000	60,03 %	78,68	21	1,30	30,25
Polsko	31913	45 347 400 000	62,51 %	33,28	23	0,59	15,66
Portugalsko	100	10 000 000 000	59,35 %	78	23	0,94	21,45
Rakousko	0	14 000 000 000	61,30 %	0	20	1,00	22,42
Rumunsko	0	29 758 100 000	59,46 %	86,91	20	0,78	16,40
Řecko	33700	20 000 000 000	64,50 %	156,7	23	0,60	18,54
Slovensko	0	7 500 000 000	62,64 %	71,11	20	0,63	15,32
Slovinsko	0	4 700 000 000	60,40 %	40	22	0,76	17,55
Spojené království	0	43 303 700 000	67,32 %	268,9	20	0,94	22,20
Španělsko	32232	50 328 600 000	61,86 %	22	21	1,57	30,16
Švédsko	0	6 600 000 000	58,22 %	195,51	25	1,68	52,46

Zdroj: Vlastní zpracování

4.6.1. Zhodnocení členských států Evropské unie za účelem exportu

Na základě hodnot členských států byly sestaveny intervaly o stejném rozsahu, ve kterých se státy pohybují. Pro výsledné hodnocení byly státy ohodnoceny na bodové stupnici 1 až 10, kde 10 představuje nejlepší známku. Body byly přiděleny na základě údajů z předchozí tabulky 25 a intervalu, ve kterém se nacházejí. Kritéria v tabulce s bodovým ohodnocením jsou sestavena za účelem vývozu tabákových výrobků a tabáku z členských států EU.

Pro potencionální exportéry je tedy výhodné, když jsou hodnoty daných kritérií, jako jsou celková produkce tabáku, spotřeba cigaret, spotřební daň z krabičky cigaret, specifická daň z tabáku ke kouření a celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země, co nejvyšší či největší. Naopak hodnoty kritérií, jako jsou DPH/daň ze spotřeby/prodejní daň a průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění, jsou pro exportéry výhodné tehdy, pokud jsou co nejnižší.

Tabulka 27: Bodové hodnocení kritérií států EU za účelem exportu

Bodové hodnocení	Celková produkce tabáku (t)	Celková spotřeba cigaret (ks)	Celková spotřební daň z krabičky cigaret (%)	Specifická daň z tabáku ke kouření (euro)	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň (%)	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění (euro)	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země (euro)
1	<5500	<11000000000	<55	<15	> 25,9	> 1,6	<14
2	<11000	<22000000000	<56,5	<47	<25,9	<1,6	<18
3	<16500	<33000000000	<58	<79	<24,9	<1,45	<22
4	<22000	<44000000000	<59,5	<111	<23,9	<1,3	<26
5	<27500	<55000000000	<61	<143	<22,9	<1,15	<30
6	<33000	<66000000000	<62,5	<175	<21,9	<1	<34
7	<38500	<77000000000	<64	<207	<20,9	<0,85	<38
8	<44000	<88000000000	<65,5	<239	<19,9	<0,7	<42
9	<49500	<99000000000	<67	<271	<18,9	<0,55	<46
10	<55000	<110000000000	> 67	> 271	<17,9	<0,4	> 46

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce níže jsou uvedeny jednotlivé body členských států EU u jednotlivých kritérií. V posledním sloupci tabulky jsou výsledná hodnocení států, která představují součet jednotlivých součinů bodového hodnocení států a vah jednotlivých kritérií. Výpočet výsledného hodnocení je podle vzorců č.3 a č.4 uvedených v metodice této práce:

$$U_{ij} = b_{ij} * w_i$$

$$U_j = \sum_{i=1}^n U_{ij}$$

Státy, které mají nejvyšší výsledné hodnocení, jsou nejvhodnějšími státy pro export tabákových výrobků a tabáku.

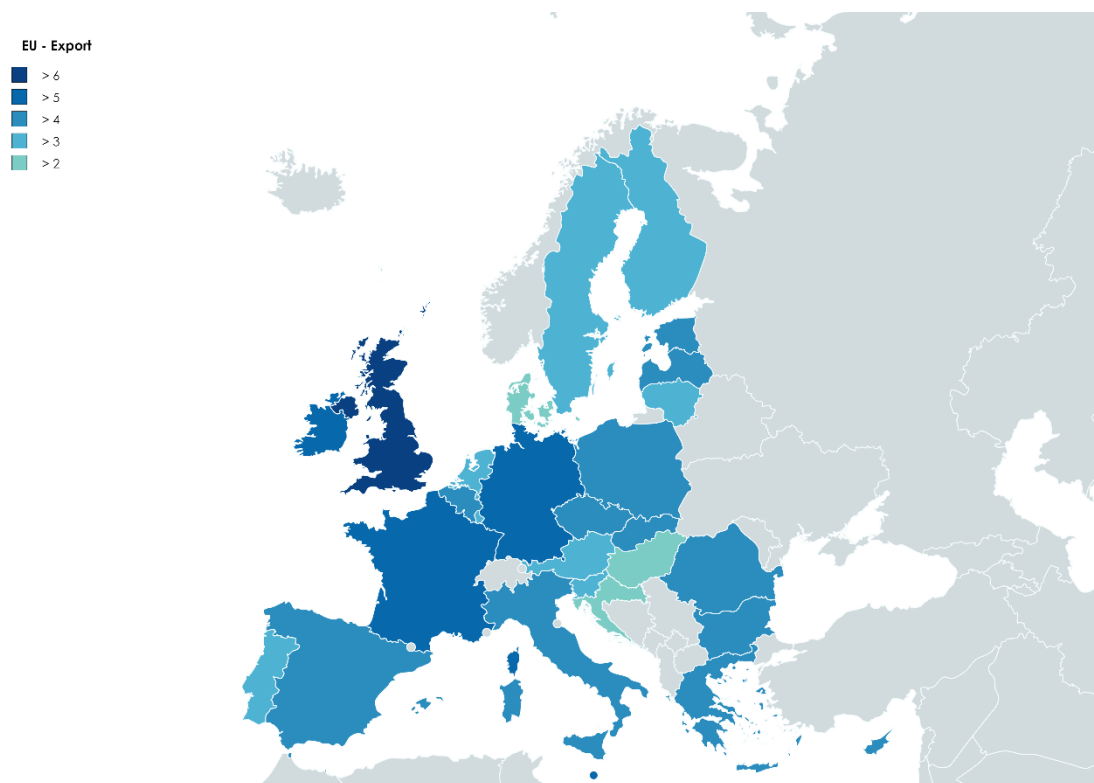
Tabulka 28: Hodnocení států EU za účelem exportu

Státy EU	Celková produkce tabáku	Celková spotřeba cigaret	Celková spotřební daň z krabičky cigaret	Specifická daň z tabáku ke kouření	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez daně	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země	Výsledné hodnocení
Váhy	0,07	0,19	0,14	0,17	0,19	0,10	0,14	
Belgie	1	3	5	2	6	5	5	4,02
Bulharsko	6	1	10	3	7	10	1	4,98
Česká republika	1	2	6	3	6	8	2	4,00
Dánsko	1	1	4	4	2	4	5	2,98
Estonsko	1	1	10	3	7	9	2	4,67
Finsko	1	1	9	2	3	7	5	3,83
Francie	2	5	8	3	7	4	6	5,31
Chorvatsko	2	1	3	3	2	1	2	2,02
Irsko	1	1	8	10	4	2	10	5,45
Itálie	10	6	4	1	5	5	4	4,60
Kypr	1	1	5	6	8	5	3	4,40
Litva	1	1	6	3	6	8	1	3,67
Lotyšsko	1	1	7	3	6	9	2	4,05
Lucembursko	1	1	1	1	10	3	4	3,33
Maďarsko	2	2	1	2	1	7	2	2,14
Malta	1	1	9	5	9	6	4	5,24
Německo	1	10	4	3	8	3	5	5,57
Nizozemí	1	2	5	3	6	3	6	3,95
Polsko	6	5	7	2	4	8	2	4,52
Portugalsko	1	1	4	3	4	6	3	3,10
Rakousko	1	2	6	1	7	5	4	3,86
Rumunsko	1	3	4	4	7	7	2	4,17
Řecko	7	2	8	6	4	8	3	4,98
Slovensko	1	1	7	3	7	8	2	4,14
Slovinsko	1	1	5	2	5	7	2	3,21
Spojené království	1	3	10	9	7	6	4	6,05
Španělsko	5	4	6	2	6	2	6	4,50
Švédsko	1	1	4	7	2	1	10	3,90

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledné hodnoty z tabulky jsou zobrazeny na obrázku mapy Evropy se zvýrazněnými státy EU.

Obrázek 4: Hodnocení států EU za účelem exportu

Zdroj: Vlastní zpracování

Jednotlivé členské státy EU jsou zobrazeny na mapě Evropy dle výsledných hodnot. Intenzita barvy států určuje jejich atraktivitu pro export. Čím je barva tmavší, tím je stát atraktivnější pro export tabákových výrobků a tabáku.

Nejvhodnějším státem EU pro vývoz tabákových výrobků a tabáku je Spojené království, které jako jediné dosáhlo výsledného hodnocení více jak 6. Zvážíme-li ale fakt, že Spojené království je na odchodu z EU, jsou nejvhodnějšími státy pro export Německo, Irsko, Francie a Malta. Naopak nejméně vhodné státy pro export tabákových výrobků a tabáku jsou Chorvatsko, Maďarsko a Dánsko.

4.6.2. Zhodnocení členských států Evropské unie za účelem importu

Stejně jako u exportu byly na základě hodnot členských států sestaveny intervaly o stejném rozsahu, ve kterých se státy pohybují. Pro výsledné hodnocení byly státy ohodnoceny na bodové stupnici 1 až 10, kde 10 představuje nejlepší známku. Body byly přiděleny na základě údajů z tabulky 25 a intervalu, ve kterém se nacházejí. Kritéria v

tabulce s bodovým ohodnocením jsou sestavena za účelem dovozu tabákových výrobků a tabáku do členských států EU.

Pro potencionální dovozce je tedy výhodné, když jsou hodnoty daných kritérií, spotřeba cigaret a průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění, co nejvyšší či největší. Naopak, aby hodnoty kritérií, jako jsou DPH/daň ze spotřeby/prodejní daň, celková produkce tabáku, spotřební daň z krabičky cigaret, specifická daň z tabáku ke kouření a celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země, byly co nejnižší.

Tabulka 29: Bodové hodnocení kritérií států EU za účelem importu

Bodové hodnocení	Celková produkce tabáku (t)	Celková spotřeba cigaret (ks)	Celková spotřební daň z krabičky cigaret (%)	Specifická daň z tabáku ke kouření (euro)	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň (%)	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění (euro)	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země (euro)
1	<55000	<11000000000	> 67	> 271	> 25,9	<0,4	> 46
2	<49500	<22000000000	<67	<271	<25,9	<0,55	<46
3	<44000	<33000000000	<65,5	<239	<24,9	<0,7	<42
4	<38500	<44000000000	<64	<207	<23,9	<0,85	<38
5	<33000	<55000000000	<62,5	<175	<22,9	<1	<34
6	<27500	<66000000000	<61	<143	<21,9	<1,15	<30
7	<22000	<77000000000	<59,5	<111	<20,9	<1,3	<26
8	<16500	<88000000000	<58	<79	<19,9	<1,45	<22
9	<11000	<99000000000	<56,5	<47	<18,9	<1,6	<18
10	<5500	<110000000000	<55	<15	<17,9	>1,6	<14

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce níže jsou uvedeny jednotlivé body členských států EU u jednotlivých kritérií. V posledním sloupci tabulky jsou výsledná hodnocení států, která představují součet jednotlivých součinů bodového hodnocení států a vah jednotlivých kritérií. Výpočet výsledného hodnocení je podle vzorců č.3 a č.4 uvedených v metodice této práce:

$$U_{ij} = b_{ij} * w_i$$

$$U_j = \sum_{i=1}^n U_{ij}$$

Státy, které mají nejvyšší výsledné hodnocení, jsou nejvhodnějšími státy pro import tabákových výrobků a tabáku.

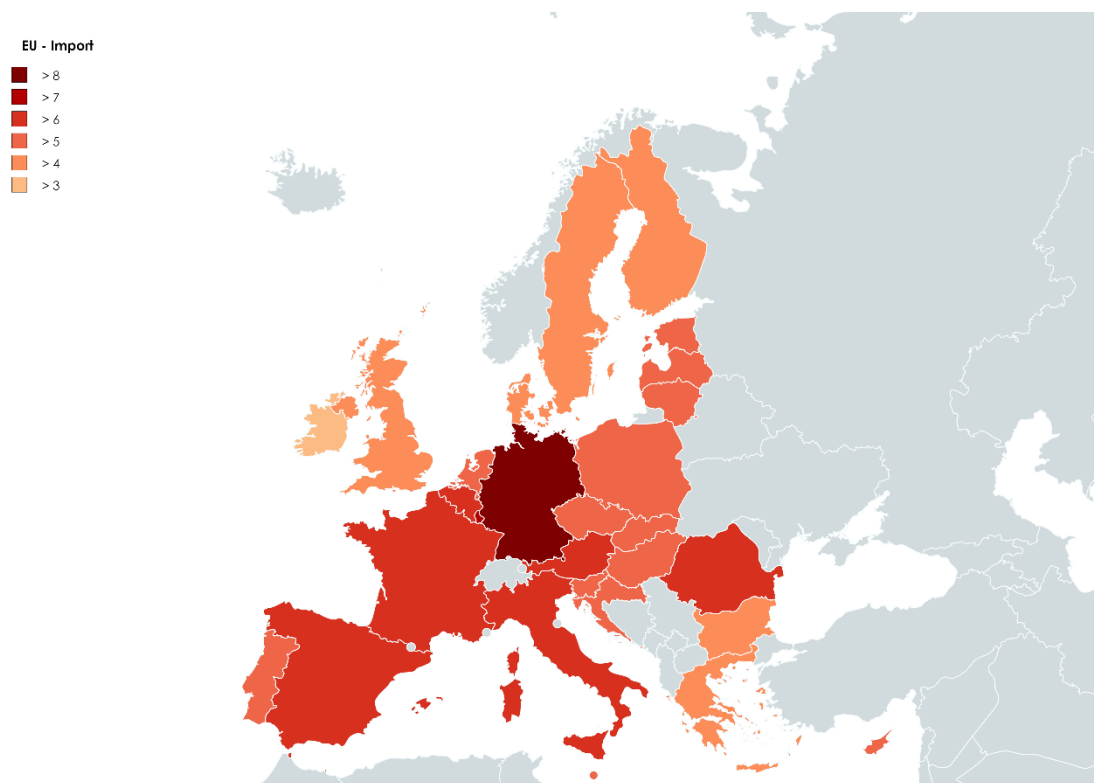
Tabulka 30: Hodnocení států EU za účelem importu

Státy EU	Celková produkce tabáku	Celková spotřeba cigaret	Celková spotřební daň z krabičky cigaret	Specifická daň z tabáku ke kouření	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez daně	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země	Výsledné hodnocení
Váhy	0,07	0,19	0,14	0,17	0,19	0,10	0,14	
Belgie	10	3	6	9	6	6	6	6,21
Bulharsko	5	1	1	8	7	1	10	4,88
Česká republika	10	2	5	8	6	3	9	5,86
Dánsko	10	1	7	7	2	7	6	4,98
Estonsko	10	1	1	8	7	2	9	5,19
Finsko	10	1	2	9	3	4	6	4,50
Francie	9	5	3	8	7	7	5	6,07
Chorvatsko	9	1	8	8	2	10	9	5,93
Irsko	10	1	3	1	4	9	1	3,26
Itálie	1	6	7	10	5	6	7	6,40
Kypr	10	1	6	5	8	6	8	5,83
Litva	10	1	5	8	6	3	10	5,81
Lotyšsko	10	1	4	8	6	2	9	5,43
Lucembursko	10	1	10	10	10	8	7	7,67
Maďarsko	9	2	10	9	1	4	9	5,81
Malta	10	1	2	6	9	5	7	5,38
Německo	10	10	7	8	8	8	6	8,10
Nizozemí	10	2	6	8	6	8	5	5,90
Polsko	5	5	4	9	4	3	9	5,71
Portugalsko	10	1	7	8	4	5	8	5,62
Rakousko	10	2	5	10	7	6	7	6,38
Rumunsko	10	3	7	7	7	4	9	6,45
Řecko	4	2	3	5	4	3	8	4,12
Slovensko	10	1	4	8	7	3	9	5,71
Slovinsko	10	1	6	9	5	4	9	5,88
Spojené království	10	3	1	2	7	5	7	4,57
Španělsko	6	4	5	9	6	9	5	6,12
Švédsko	10	1	7	4	2	10	1	4,05

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledné hodnoty z tabulky jsou zobrazeny na obrázku mapy Evropy se zvýrazněnými státy EU.

Obrázek 5: Hodnocení států EU za účelem importu

Zdroj: Vlastní zpracování

Stejně jako u exportu jsou jednotlivé členské státy EU zobrazeny na mapě Evropy podle výsledných hodnot. Intenzita barvy států určuje jejich atraktivitu pro import. Čím je barva tmavší, tím je stát atraktivnější pro import tabákových výrobků a tabáku.

Nejvhodnějším státem EU pro dovoz tabákových výrobků a tabáku je Německo, které jako jediné přesáhlo výsledné hodnocení 8. Jako druhý nejvhodnější stát pro import za Německem, s výsledným hodnocením 7,67, se umístilo Lucembursko. Naopak nejméně vhodným státem pro import tabákových výrobků a tabáku je Irsko, které při hodnocení exportu bylo mezi státy jako jedno z nejvhodnějších.

4.7. Trh tabákových výrobků a tabáku ve státech s nejvyšší spotřebou a společenství EU

V následující tabulce jsou stejně jako u států EU přiřazeny k jednotlivým kritériím hodnoty států s nejvyšší spotřebou tabákových výrobků a tabáku a společenství EU, které budou následně vícekritériální metodou hodnoceny.

Tabulka 31: Hodnoty kritérií států s nejvyšší spotřebou a EU

Země	Celková produkce tabáku (t)	Celková spotřeba cigaret (ks)	Celková spotřební daň z krabičky cigaret	Specifická daň z tabáku ke kouření (euro)	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň (%)	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění (euro)	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země (euro)
Čína	2997050	2568139400000	39,00 %	0	17	1,75	158,21
USA	397535	281292000000	41,84 %	5,91	5,09	5,92	74,06
Indonésie	196300	239154500000	27,50 %	0	10	1,43	10,68
Japonsko	20000	189340000000	55,70 %	46,65	8	3,51	2,35
Rusko	0	321427000000	44,55 %	34,78	18	1,42	21,51
EU	213365	582175800000	61,64 %	89,47	21,5	4,63	23,16

Zdroj: Vlastní zpracování

4.7.1. Zhodnocení států s nejvyšší spotřebou a společenství EU za účelem exportu

Pomocí stejného principu jako u hodnocení členských států EU byly hodnoty států a EU rozděleny do intervalů o stejném rozsahu. Pro výsledné hodnocení byly státy ohodnoceny na stejné bodové stupnici 1 až 10, kde 10 představuje nejlepší známku. Body byly přiděleny na základě údajů z předchozí tabulky 30 a intervalu, ve kterém se nacházejí. Kritéria v tabulce s bodovým ohodnocením jsou sestavena za účelem vývozu tabákových výrobků a tabáku ze zemí s nejvyšší spotřebou a společenství EU. Pro výpočet hodnot EU byl použit aritmetický průměr všech členských států a pro celkovou produkci součet hodnot států (viz příloha č. 3 a č. 4).

Pokud bychom chtěli vyvážit tabákové výrobky a tabák ze zemí s nejvyšší spotřebou cigaret a evropského společenství, je výhodné, aby hodnoty zvolených kritérií, jako jsou celková produkce tabáku, spotřeba cigaret, spotřební daň z krabičky cigaret, specifická daň z tabáku ke kouření a celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země, byly co největší. Naopak hodnoty kritérií, jako jsou DPH/daň ze spotřeby/prodejní daň a průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění, byly co nejnižší, aby nás co nejméně zatěžovali při vývozu zboží.

Tabulka 32: Bodové hodnocení kritérií států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem exportu

Bodové hodnocení	Celková produkce tabáku (t)	Celková spotřeba cigaret (ks)	Celková spotřební daň z krabičky cigaret (%)	Specifická daň z tabáku ke kouření (euro)	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň (%)	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění (euro)	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země (euro)
1	<300000	<260000000000	<30	<5	> 20,4	> 5,5	<16
2	<600000	<520000000000	<33,5	<15	<20,4	<5,5	<32
3	<900000	<780000000000	<37	<25	<18,6	<5	<48
4	<1200000	<1040000000000	<40,5	<35	<16,8	<4,5	<64
5	<1500000	<1300000000000	<44	<45	<15	<4	<80
6	<1800000	<1560000000000	<47,5	<55	<13,2	<3,5	<96
7	<2100000	<1820000000000	<51	<65	<11,4	<3	<112
8	<2400000	<2080000000000	<54,5	<75	<9,6	<2,5	<128
9	<2700000	<2340000000000	<58	<85	<7,8	<2	<144
10	> 2700000	> 2340000000000	> 58	> 85	<6	<1,5	> 144

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce níže jsou uvedeny jednotlivé body států s nejvyšší spotřebou a společenství EU u jednotlivých kritérií. V posledním sloupci tabulky jsou výsledná hodnocení států a EU, která představují součet jednotlivých součinnů bodového hodnocení variant a vah jednotlivých kritérií. Výpočet výsledného hodnocení je podle vzorců č.3 a č.4 uvedených v metodice této práce:

$$U_{ij} = b_{ij} * w_i$$

$$U_j = \sum_{i=1}^n U_{ij}$$

Varianta, které mají nejvyšší výsledné hodnocení, jsou nejvhodnějšími státy pro export tabákových výrobků a tabáku.

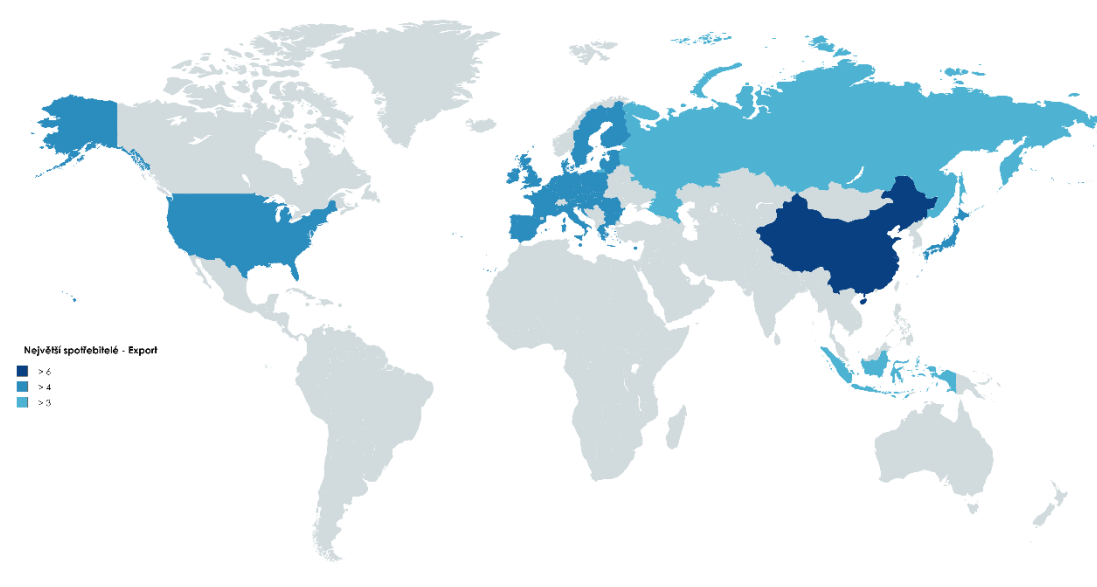
Tabulka 33: Hodnocení států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem exportu

Svět	Celková produkce tabáku	Celková spotřeba cigaret	Celková spotřební daň z krabičky cigaret	Specifická daň z tabáku ke kouření	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země	Výsledné hodnocení
Váhy	0,07	0,19	0,14	0,17	0,19	0,10	0,14	
Čína	10	10	4	1	3	9	10	6,21
USA	2	2	5	2	10	1	5	4,29
Indonésie	1	1	1	1	7	10	1	3,00
Japonsko	1	1	9	6	8	5	1	4,69
Rusko	1	2	6	4	3	10	2	3,79
EU	1	3	10	10	1	3	2	4,50

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledné hodnoty z tabulky jsou zobrazeny na obrázku mapy světa se zvýrazněnými státy a EU.

Obrázek 6: Hodnocení států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem exportu

Zdroj: Vlastní zpracování

Jednotlivé státy a území EU jsou zobrazeny na mapě světa podle výsledných hodnot. Intenzita barvy států určuje jejich atraktivitu pro export. Čím je barva tmavší, tím je stát atraktivnější pro export tabákových výrobků a tabáku.

S velkým rozdílem od ostatních ekonomik je nejvhodnějším státem pro vývoz tabákových výrobků a tabáku Čína. Velmi podobných výsledků dosáhly ekonomiky Japonska, EU a USA. Naopak nejméně vhodným státem pro export tabákových výrobků a tabáku je Indonésie.

4.7.2. Zhodnocení států s nejvyšší spotřebou a společenství EU za účelem importu

Stejně jako v předchozím exportu byly data ekonomik rozděleny do intervalů o stejném rozsahu. Pro výsledné hodnocení byly ekonomiky ohodnoceny na stejné bodové stupnici 1 až 10, kdy 10 představuje nejlepší známku. Body byly přiděleny na základě údajů z předchozí tabulky 30 a intervalů podle tabulky 33. Kritéria v tabulce s bodovým ohodnocením jsou sestaveny za účelem dovozu tabákových výrobků a tabáku do zemí s nejvyšší spotřebou a společenství EU. Pro výpočet hodnot EU bylo použito stejných hodnot jako při exportu (viz příloha č. 3 a č. 4).

Pro potencionální dovozce je výhodné, když jsou hodnoty zvolených kritérií, jako jsou spotřeba cigaret a průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění, co největší. Naopak hodnoty kritérií, jako jsou DPH/daň ze spotřeby/prodejní daň, celková produkce tabáku, spotřební daň z krabičky cigaret, specifická daň z tabáku ke kouření a celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země, co nejnižší.

Tabulka 34: Bodové hodnocení kritérií států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem importu

Bodové hodnocení	Celková produkce tabáku (t)	Celková spotřeba cigaret (ks)	Celková spotřební daň z krabičky cigaret (%)	Specifická daň z tabáku ke kouření (euro)	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň (%)	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění (euro)	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země (euro)
1	> 2700000	<260000000000	> 58	> 85	> 20,4	<1,5	> 144
2	<2700000	<520000000000	<58	<85	<20,4	<2	<144
3	<2400000	<780000000000	<54,5	<75	<18,6	<2,5	<128
4	<2100000	<1040000000000	<51	<65	<16,8	<3	<112
5	<1800000	<1300000000000	<47,5	<55	<15	<3,5	<96
6	<1500000	<1560000000000	<44	<45	<13,2	<4	<80
7	<1200000	<1820000000000	<40,5	<35	<11,4	<4,5	<64
8	<900000	<2080000000000	<37	<25	<9,6	<5	<48
9	<600000	<2340000000000	<33,5	<15	<7,8	<5,5	<32
10	<300000	> 2340000000000	<30	<5	<6	> 5,5	<16

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce níže jsou uvedeny jednotlivé body států s nejvyšší spotřebou a společenství EU u jednotlivých kritérií. V posledním sloupci tabulky jsou výsledná hodnocení států a EU, která představují součet jednotlivých součinů bodového hodnocení variant a vah jednotlivých kritérií. Výpočet výsledného hodnocení je podle vzorců č.3 a č.4 uvedených v metodice této práce:

$$U_{ij} = b_{ij} * w_i$$

$$U_j = \sum_{i=1}^n U_{ij}$$

Ekonomiky, které mají nejvyšší výsledné hodnocení, jsou nejvhodnějšími státy pro import tabákových výrobků a tabáku.

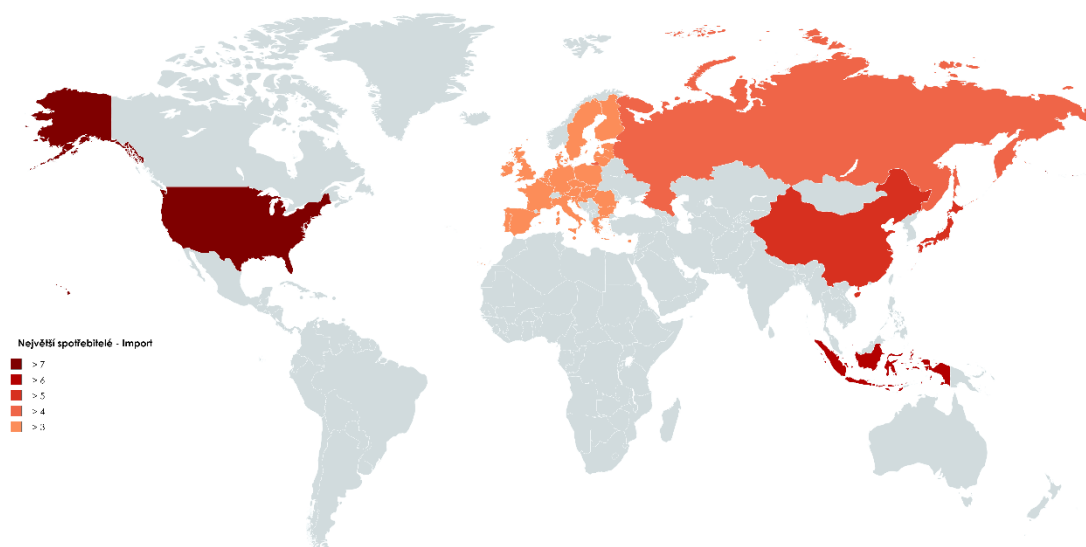
Tabulka 35: Hodnocení států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem importu

Svět	Celková produkce tabáku	Celková spotřeba cigaret	Celková spotřební daň z krabičky cigaret	Specifická daň z tabáku ke kouření	DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň	Průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění	Celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země	Výsledné hodnocení
Váhy	0,07	0,19	0,14	0,17	0,19	0,10	0,14	
Čína	1	10	7	10	3	2	1	5,55
USA	9	2	6	9	10	10	6	7,10
Indonésie	10	1	10	10	7	1	10	6,86
Japonsko	10	1	2	5	8	6	10	5,55
Rusko	10	2	5	7	3	1	9	4,93
EU	10	3	1	1	1	8	9	3,83

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledné hodnoty z tabulky jsou zobrazeny na obrázku mapy světa se zvýrazněnými státy a EU.

Obrázek 7: Hodnocení států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem importu

Zdroj: Vlastní zpracování

Jednotlivé státy a území EU jsou zobrazeny na mapě světa podle výsledných hodnot. Intenzita barvy států určuje jejich atraktivitu pro import. Čím je barva tmavší, tím je stát atraktivnější pro import tabákových výrobků a tabáku.

Jako nejvhodnější stát pro dovoz tabákových výrobků a tabáku je USA a na druhém místě Indonésie, která byla v rámci exportu nejméně vhodným státem. Naopak nejméně vhodná ekonomika pro import tabákových výrobků a tabáku je Evropská unie, a to z důvodu vysokých daňových nároků.

4.8. Návrh doporučení podnikům

Vzhledem k tomu, že je Čína nejlidnatější zemí světa a zároveň druhou největší ekonomikou světa, a obzvláště vzhledem k výsledkům hodnocení, lze podnikům doporučit, aby si pro export tabákových výrobků a tabáku vybraly právě tuto zemi. Největšími důvody, proč podle vícekritériální metody vyšla Čína pro export tabákových výrobků a tabáku nejlépe, je její vysoká celková produkce tabáku a spotřeba cigaret. Zároveň však disponuje vysokými celními sazbami na dovoz tabákových výrobků, čímž vytváří bariéru pro vstup zahraničních konkurentů, čemuž nasvědčuje politický postoj celé země.

Pro import tabákových výrobků a tabáku lze podnikům doporučit USA, zemi s nejnižší DPH a nejvyšší průměrnou váženou cenou za krabičku cigaret bez zdanění. Zároveň jde o zemi, kde je velmi nízká produkce tabáku, a tudíž se zde vytváří konkurenční výhoda pro potencionální dovozce tabákových výrobků a tabáku. Mimo jiné je USA stát s největší ekonomikou světa.

Pokud by podniky zvažovaly vstoupit na evropský trh a dovážet tabákové výrobky a tabák do EU, je podle našich výpočtů vysoce nerentabilní do členských států EU tabák a tabákové výrobky dovážet. Z hodnocení vyplývá, že státy EU zaujímají v rámci importu poslední místo v tabulce hodnocení a zároveň zde platí mnoho omezení a zákazů kouření.

Podíváme-li se však na export tabákových výrobků a tabáku ze zemí Evropské unie, situace je o poznání lepší. EU se řadí do stejné pozice jako USA nebo Japonsko. Jako naše doporučení podnikům navrhujeme zvolit Spojené království Velké Británie a Severního Irska, které dopadlo jako nejvhodnější varianta pro export.

5. Závěr

Abychom mohli zjistit, která země je nejlepší pro export či import tabákových výrobků a tabáku, je nutné si stanovit hodnotící kritéria. Existuje celá řada kritérií na základě, kterých bychom mohli hodnotit export i import tabákových výrobků a tabáku. V této práci bylo využito následujících kritérií: celková produkce tabáku, celková spotřeba cigaret, celková spotřební daň z krabičky cigaret, specifická daň z tabáku ke kouření, DPH/daň ze spotřeby/prodejní daň, průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění a celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země.

V první části práce bylo na kritéria nahlíženo jednotlivě, a proto se pro export i import jevila jako nejvhodnější jiná ekonomika. Z toho důvodu byla všechna kritéria srovnána pomocí metody vícekritériálního hodnocení za použití vah jednotlivých kritérií. Následně byl pak stanoven návrh doporučení podnikům.

Na základě celkové produkce tabáku je v rámci exportu nejvhodnější destinací jednoznačně Čína, která má až 7,5krát vyšší produkci než druhé USA. Pokud bychom chtěli vyvázet tabákové výrobky z některého členského státu EU, byla by nejvhodnější Itálie, která je v celosvětovém srovnání čtvrtá po Číně, USA a Indonésii. Naopak pro import tabákových výrobků a tabáku se jako nejvhodnější jeví ty země, které nedisponují žádnou produkcí tabáku. Takovými zeměmi jsou například Rusko či v rámci EU Finsko. V tomto případě je nutné poznamenat, že země, které mají nulovou produkci tabáku, je v EU více než těch, které tabák produkují.

Z hlediska celkové roční spotřeby cigaret vede opět Čína, která má celkovou roční spotřebu cigaret vyšší než všechny státy EU a zbylé čtyři státy (USA, Rusko, Japonsko, Indonésie) s nejvyšší spotřebou cigaret na světě dohromady.

Z pohledu celkové spotřební daně z krabičky cigaret musíme rozlišovat export a import. Pro podniky, které by chtěly vyvázet tabákové výrobky, je nejvhodnější země Estonsko, ve kterém je nejvyšší celková spotřební daň z krabičky cigaret ze všech zkoumaných států, a to 67,79 %. Naopak pro dovoz tabákových výrobků je nejvhodnější země Indonésie, jež má nejnižší celkovou procentuální spotřební daň z krabičky cigaret, a to 27,5. Nejnižší celková spotřební daň z krabičky cigaret v rámci členských států EU je v Maďarsku (54,67 %).

Při hodnocení ukazatele specifické daně z tabáku ke kouření je nutné rozlišovat, zda podnik hodlá do dané země tabákové výrobky a tabák dovážet nebo je naopak z dané

země vyvážet. Pro vývoz je vhodné, aby byla specifická daň z tabáku ke kouření co nejvyšší, tudíž je v tomto ohledu nejvhodnějším státem Irsko, která má specifickou daň z tabáku ke kouření 291,68 %. Na druhém místě je Spojené království s procentuální specifickou daní z tabáku ke kouření 268,9. Ze států s nejvyšší spotřebou má nejvyšší specifickou daň z tabáku ke kouření Japonsko (46,65 %), které je ve srovnání s ostatními zkoumanými státy v druhé polovině tabulky. Naopak pro dovoz tabákových výrobků a tabáku jsou nejvhodnější státy, které mají specifickou daň z tabáku ke kouření co nejnižší nebo ji nevyužívají vůbec. Mezi takové státy patří Rakousko, Itálie, Čína a Indonésie.

DPH, daň ze spotřeby a prodejní daň je pro export a import nejvhodnější, pokud je co nejnižší. Proto je v rámci tohoto kritéria nejvhodnějším státem USA, kde je výše průměrné prodejní daně nejnižší, a to 5,09 %. Pro srovnání můžeme uvést, že nejvyšší DPH je v Maďarsku, a to 27 %.

V rámci průměrné vážené ceny krabičky cigaret bez zdanění je nejlepší dovážet tabákové výrobky a tabák do země, ve které je průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění nejvyšší. Podniky by tedy pro import tabákových výrobků a tabáku měly zvolit USA, kde je průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění nejvyšší, a to 5,92 euro. Naopak je pro podniky vysoce nevýhodné dovážet tabákové výrobky a tabák do Bulharska, kde je průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění nejnižší, a to 0,38 euro. V rámci členských států Evropské unie je pak pro dovoz tabákových výrobků a tabáku nejvhodnější Švédsko, kde je průměrná vážená cena krabičky cigaret bez zdanění 1,68 euro.

Podniky, které v rámci celní sazby na 1000 kusů cigaret pro třetí země plánují import tabákových výrobků a tabáku do některé ze zkoumaných zemí, by měly zvolit Japonsko. V Japonsku je celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země nejnižší, a to 2,35 euro. V rámci Evropské unie má nejnižší celní sazbu na 1000 kusů cigaret pro třetí země Bulharsko, a to 12,12 euro. Naopak pro export tabákových výrobků a tabáku je vhodné, když je toto kritérium vysoké. Nejvhodnějšími proexportními státy s vysokou celní sazbou na 1000 kusů cigaret pro třetí země jsou Čína (158,21 euro) a USA (74,06 euro), v rámci EU pak Švédsko (52,46 euro) a Irsko (48,4 euro).

Jelikož v jednotlivých kritériích byly zvoleny odlišné varianty, bylo sestaveno vícekritériální hodnocení se subjektivními vahami. Pro určení atraktivnosti byla sestavena dvě odlišná hodnocení. První hodnocení je určené pro stanovení

nejvhodnějšího státu pro export tabákových výrobků a tabáku, druhé pro stanovení nejvhodnějšího státu pro import tabákových výrobků a tabáku.

V rámci Evropské unie lze podnikům, které plánují export tabákových výrobků a tabáku, doporučit za vhodnou destinaci Spojené království. Vzhledem ale k blížícímu se odchodu Spojeného království z Evropské unie, jsou nejvhodnějšími kandidáty pro export Německo, Irsko, Francie a Malta. Malta a Irsko jsou ale zatíženy svou polohou a nízkým počtem obyvatel, a proto je pro export tabákových výrobků a tabáku vhodné podnikům doporučit Německo či Francii.

V případě importu tabákových výrobků a tabáku do zemí Evropské unie bychom na základě výsledků hodnocení mohli podnikům doporučit Německo. Důvodem je vysoká produkce tabáku i celoroční spotřeba cigaret v této zemi.

Při zhodnocení států s nejvyšší spotřebou cigaret a společenství EU jednoznačně pro export tabákových výrobků a tabáku doporučujeme Čínu. Důvody, proč právě Čínu, jsou vysoká produkce tabáku, vysoká spotřeba cigaret a vysoká celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země. Právě celní sazba na 1000 kusů cigaret pro třetí země má velký vliv na potencionální zahraniční firmy, které by chtěly vstoupit na čínský trh s tabákovými výrobky a tabákem a importovat je ze zahraničí. Vytváří se tak konkurenční výhoda pro podniky, které tabákové výrobky a tabák exportují z Číny.

Pro určení nejvhodnější země pro import tabákových výrobků a tabáku ze zemí s nejvyšší spotřebou cigaret a společenství EU doporučujeme podnikům zvolit USA, které má nejmenší DPH a nejvyšší průměrnou váženou cenu za krabičku cigaret bez zdanění.

I. Summary a keywords v anglickém jazyce

To be able to determine which country is best for export or import of tobacco and tobacco products, it is necessary to establish assessment criteria. There are many criteria, based on which we could assess the export and import of tobacco products and tobacco. In this work were used the following criteria: total tobacco production, total consumption of cigarettes, total excise tax on a pack of cigarettes, specific tax on smoking tobacco, VAT / consumption tax / sales tax, weighted average price of a pack of cigarettes without tax and custom duty on 1000 cigarettes for third countries.

The criteria were evaluated individually for export and import, in the first part. For this reason, all the criteria were compared using a multi-criteria evaluation method with the weights of individual criteria. Subsequently was determined a proposal of recommendations to companies.

The best country based on the total tobacco production in the context of export is China. China has up to 7.5 times higher production of tobacco than the second US. If we want to export tobacco products from one of EU member states, would be the best Italy. Because, Italy is in a worldwide comparison fourth after China, US and Indonesia. Conversely, for the import of tobacco products and tobacco are the most appropriate those countries, that do not have any tobacco production. These countries are Russia or in the EU Finland. We need to noted that in the EU are more countries that have zero production of tobacco than countries with the production of tobacco.

In the total annual consumption of cigarettes leads again China, which has a total annual consumption of cigarettes higher than all EU countries and four countries (USA, Russia, Japan, Indonesia) with the highest consumption of cigarettes in the world together.

For the total excise tax on a pack of cigarettes, we must distinguish between export and import. For companies, that would like to export tobacco products, is Estonia the best. In Estonia is the highest total excise tax on a pack of cigarettes from all countries, which we surveyed, namely 67.79 %. Conversely, for the import of tobacco products is the most appropriate country Indonesia, which has the lowest percentage of the total excise tax on a pack of cigarettes, exactly 27.5. The lowest overall excise tax on a pack of cigarettes in the EU member states is in Hungary (54.67 %).

For evaluation of specific tax on tobacco for smoking is necessary to distinguish if the company intends import tobacco products and tobacco to the country or export from the

country. For the export of tobacco products is preferable high specific tax on tobacco for smoking, so the most appropriate state is Ireland, which has a specific tax on tobacco for smoking 291.68 %. The UK with a specific tax on tobacco for smoking 268.9 % is on the second place. From the countries with the highest consumption has the highest specific tax on tobacco for smoking is Japan (46.65 %), which is compared with other surveyed countries in the second half of the table. Conversely, for import tobacco products and tobacco are most appropriate states, that have a low specific tax on tobacco for smoking or do not use it at all. These countries are Austria, Italy, China and Indonesia.

VAT, consumption tax and sales tax are best for the export and for the import if they are as low as possible. Therefore, the most appropriate state is the US, where is the lowest average sales tax 5.09 %. For comparison, we can say that the highest VAT is in Hungary, 27 %.

For import tobacco products and tobacco into the countries is the best the highest weighted average price of a pack of cigarettes without tax. The companies should choose for import of tobacco products and tobacco the US, where is the highest average weighted price of a pack of cigarettes without tax 5.92 euros. On the other side, the biggest disadvantage for companies is to import tobacco products and tobacco to Bulgaria, where the average weighted price of a pack of cigarettes without tax is 0.38 euros. From the member states of the European Union for the import tobacco products and tobacco is perfect Sweden, where the weighted average price of a pack of cigarettes without tax is 1.68 euros.

The companies based on the customs duty for 1000 cigarettes for third countries, which plan import tobacco products and tobacco to the surveyed countries, should choose Japan. The customs duty for 1000 cigarettes for third countries in Japan is the lowest, namely 2.35 euros. In the European Union has the Bulgaria the lowest custom duty for 1000 cigarettes for third countries, 12.12 euros. On the contrary, for the export of tobacco products and tobacco is appropriate when this criterion is high. The most suitable export states with a high customs duty for 1000 cigarettes for third countries are China (158.21 euros) and the USA (74.06 euros) and Sweden (52.46 euros) and Ireland (48.4 euros) in the EU.

Because in every individual criterion was chosen different variants, we used multicriteria evaluation with subjective weights. We prepared two different ratings to determine the attractiveness. The first evaluation is designed to determine the most appropriate

country for the export of tobacco products and tobacco, the second evaluation determines the most appropriate state for import tobacco products and tobacco.

Within the European Union, we could recommend to businesses, that to export tobacco products and tobacco is a suitable destination the United Kingdom. But due to the approaching exit of UK from the European Union, they are the best candidates for export Germany, Ireland, France and Malta. Malta and Ireland are burdened by its location and low population therefore for companies we recommend to export of tobacco products and tobacco from Germany or France.

In the case of import of tobacco products and tobacco into the EU, we would Ex-pros on the evaluation results recommended to businesses a Germany. Due to high tobacco production and high overall consumption of cigarettes in the country.

In assessing countries with the highest consumption of cigarettes and EU, we strongly recommend China for the export of tobacco products and tobacco. The reasons why we chose China are high tobacco production, high consumption of cigarettes and high customs duty for 1000 cigarettes for third countries. The large potential impact on foreign companies, that would like to enter the Chinese market of tobacco products and tobacco and import them from abroad, has the customs duty for 1000 cigarettes for the third country. This creates a competing advantage for businesses that tobacco products and tobacco exported from China.

To determine the most suitable country for the import of tobacco products and tobacco from countries with the highest consumption of cigarettes and EU community we recommend to businesses to choose the USA. USA has the lowest VAT and the highest weighted average price for a pack of cigarettes without tax.

Keywords

For the diploma thesis, I chose following keywords:

- Tobacco products
- Import
- Export
- International trade

II. Seznam použitých zdrojů

- Agency of foreign economic relations Intrade. (2000). *Common Customs Tariff*. Načteno z Rusimpex: <http://www.rusimpex.ru/>
- American Nonsmokers' Rights Foundation. (1. 10 2016). *Smokefree Lists, Maps, and Data*. Načteno z No-smoke: <http://www.no-smoke.org/goingsmokefree.php?id=519>
- Beneš, V. (2004). *Zahraniční obchod*. Praha: Grada Publishing.
- Boonn, A. (17. 11 2016). *STATE EXCISE TAX RATES FOR NON-CIGARETTE TOBACCO PRODUCTS*. Načteno z Tobacco Free Kids: <http://www.tobaccofreekids.org/research/factsheets/pdf/0169.pdf>
- Centers for Disease Control and Prevention. (17. 2 2016). *CDC - Fact Sheet - Fast Facts - Smoking & Tobacco Use*. Načteno z Centers for Disease Control and Prevention: http://www.cdc.gov/tobacco/data_statistics/fact_sheets/fast_facts/
- Drenkard, S., & Kaeding, N. (9. 3 2016). *State and Local Sales Tax Rates in 2016*. Načteno z Tax Foundation: <http://taxfoundation.org/article/state-and-local-sales-tax-rates-2016>
- Dvořák, P. (1999). *Základy mezinárodní obchodní politiky*. Praha: VŠE.
- EMS Indonesian Post. (2005-2011). *Indonesian Custom*. Načteno z POS Indonesia: <http://ems.posindonesia.co.id/custom.html>
- euractiv.cz. (3. 11 2014). *Spotřební daně na cigarety v Česku a v Evropské unii*. Načteno z EurActiv.cz: <http://euractiv.cz/factsheet/ekonomika-a-euro/spotrebni-dane-na-cigarety-v-cesku-a-v-eu-000114/>
- EURASIAN ECONOMIC COMMISSION COUNCIL. (12. 11 2014). *On Technical Regulations of the Customs Union - Technical Regulations for Tobacco Products*. Načteno z Tobacco control laws: <http://www.tobaccocontrolaws.org/files/live/Russia/Russia%20-%20EEC%20Tech.%20Regs..pdf>
- European Commission. (1. 8 2016). *VAT Rates applied in the Member States of the European Union*. Načteno z European Commission: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf
- European Commission. (12. 10 1999). *COMMISSION REGULATION (EC) No 2204/1999 of 12 October 1999*. Načteno z Official Journal of the European Communities: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999R2204>
- European commission. (11. 12 2015). *Raw Tobacco – Production statistics – 2014-2003 harvests*. Načteno z European commission: http://ec.europa.eu/agriculture/tobacco/statistics/production-statistics_en.pdf
- European Commission. (27. 11 2016). *Excise Duties: Cigarettes*. Načteno z TAXATION AND CUSTOMS UNION: http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/excise-duties-alcohol-tobacco-energy/excise-duties-tobacco/excise-duties-cigarettes_en
- European Commission. (1. 7 2016). *EXCISE DUTY TABLES*. Načteno z European Commission: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/excise_duties/tobacco_products/rates/excise_duties-part_iii_tobacco_en.pdf
- Fiala, P., Jablonský, J., & Maňas, M. (1994). *Vícekritériální rozhodování*. Praha: VŠE.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2017). *Crops*. Načteno z FAOSTAT: <http://www.fao.org/faostat/en/#data/QC>
- Generální ředitelství cel. (2016). *Tabákové výrobky*. Načteno z Celní správa ČR: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/tabak/Stranky/default.aspx>
- HAVIT, s.r.o. (1998 - 2017). *Slovník pojmů*. Načteno z Business center.cz: <http://business.center.cz/business/pojmy/p1117-dolozka-nejvyssich-vyhod.aspx>
- Hu, T.-w. (2016). *Economics of Tobacco Control in China: From Policy Research to Practice*. Singapore: World Scientific.

- International Labour Organization. (1. 6 2013). *ФЕДЕРАЛЬНЫЙ ЗАКОН РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ No15-ФЗ*. Načteno z ILO: <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/96223/117041/F-1510580117/law%20No.15-FZ.pdf>
- International Trade Centre. (1999-2015). *List of exported products for the selected product*. Načteno z Trade map: http://www.trademap.org/Product_SelProduct_TS.aspx
- Kalínská, E. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století : aktuální trendy ve vývoji mezinárodních ekonomických vztahů, efekty mezinárodního obchodu, mezinárodní měnový systém, obchodní politika, podnikatelské prostředí*. Praha: Grada Publishing.
- Krupka, J. (5. 2 2016). *Na krabičkách cigaret přibudou varovné obrázky*. Načteno z Médiař: <http://www.mediar.cz/na-krabickach-cigaret-pribudou-varovne-obrazky/>
- Kubánek, V. (2009). *Tabák a tabákové výrobky*. Brno: Tribun EU.
- Laffer, A. B. (2015). *ACHIEVING PUBLIC POLICY GOALS VIA TOBACCO TAXATION IN INDONESIA*. Načteno z Laffer Center: <http://www.laffercenter.com/wp-content/uploads/2015/07/Achieving-Public-Policy-Goals-Via-Tobacco-Taxation-in-Indonesia.pdf>
- Machková, H. (2010). *Mezinárodní obchodní operace : vstup na zahraniční trhy, dodací a platební podmínky, financování, celní řízení, logistika, pojištění rizik, licenční smlouvy*. Praha: Grada.
- Mikhailov, E. (2000-2016). *GENERAL STATISTICS OF THE RUSSIAN TOBACCO MARKET*. Načteno z Tobacco-Review: <http://www.tobaccoreview.com/tr.cgi?art=1511a34%5E>
- Ministry of Finance Japan. (2016). *Japan's Tariff Schedule as of June 7 2016*. Načteno z Japan Customs: http://www.customs.go.jp/english/tariff/2016_6/data/e_24.htm
- odbor 51400. (23. 2 2016). *Zahraniční obchod ČR za 1-12/2015*. Načteno z Ministerstvo průmyslu a obchodu: <http://www.mpo.cz/dokument169927.html>
- Philip Morris International Management SA. (2002-2016). *Pěstování tabáku*. Načteno z PMI: http://www.pmi.com/cs_cz/our_products/growing_tobacco/pages/growing_tobacco.aspx
- Philip Morris International Management SA. (2002-2016). *Reklama a marketing*. Načteno z PMI: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/advertising_and_marketing/pages/advertising_and_marketing.aspx
- Philip Morris International Management SA. (2002-2016). *WHO a FCTC*. Načteno z PMI: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/regulating_tobacco_products/who_and_fctc/pages/who_and_fctc.aspx#
- Philip Morris International Management SA. (2002-2016). *Zdanění tabáku*. Načteno z PMI: http://www.pmi.com/cs_cz/tobacco_regulation/tobacco_taxation/pages/tobacco_taxation.aspx#
- Pouzarová, I. (1998). *Mezinárodní obchod: (vybrané kapitoly)*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta.
- Rada Evropské Unie. (5. 7 2011). *EUR-Lex - 32011L0064 - EN - EUR-Lex*. Načteno z EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32011L0064>
- Surjono, N. D. (24. 3 2016). *Development of Excise and Other Product Specific Taxes*. Načteno z Fiscal Policy Office Ministry of Finance of The Republic of Indonesia: <http://www.iticnet.org/file/document/watch/4635>
- The Health Minister Of The Republic Of Indonesia. (2013). *Regulation Of The Health Minister Of The Republic Of Indonesia Number 28 Of 2013*. Načteno z Tobacco cotrol laws: <http://www.tobaccocontrollaws.org/files/live/Indonesia/Indonesia%20-%20MoH%20Decree%20No.%2028%20of%202013.pdf>
- Tobacco Free Kids. (17. 8 2016). *Country Details For China*. Načteno z Tobacco control laws: <http://www.tobaccocontrollaws.org/legislation/country/china/summary>

- Tobacco Free Kids. (24. 8 2016). *Country Details For Indonesia*. Načteno z Tobacco control laws: <http://www.tobaccocontrol.org/legislation/country/indonesia/sf-indoor>
- Tobacco Free Kids. (24. 8 2016). *Country Details For Japan*. Načteno z Tobacco control laws: <http://www.tobaccocontrol.org/legislation/country/japan/summary>
- Tobacco Free Kids. (1. 7 2016). *Country Details For Russia*. Načteno z Tobacco control laws: <http://www.tobaccocontrol.org/legislation/country/russia/aps-regulated-forms>
- Tobacco institute of Japan. (2016). *Information Related to Tobacco*. Načteno z Tobacco institute of Japan: <http://www.tioj.or.jp/others/index.html>
- Trans Customs. (2001-2016). *China Import Customs Duty, Tax rate query*. Načteno z Trans Customs: http://transcustoms.com/index/Tariff_Search.asp#
- U.S. Food and Drug Administration. (23. 11 2016). *Tobacco Products*. Načteno z U.S. Food and Drug Administration: <http://www.fda.gov/TobaccoProducts/default.htm>
- U.S. Government Publishing Office. (23. 11 2016). *ELECTRONIC CODE OF FEDERAL REGULATIONS*. Načteno z GPO: <http://www.ecfr.gov/cgi-bin/text-idx?SID=9a66d70e327f5604afcbe590812a3853&mc=true&node=pt27.2.44&rgn=div5>
- United Web Solution LLC. (2014). *Historie tabáku aneb jak to všechno začalo*. Načteno z Nekuřácké restaurace.cz: <http://www.nekuracke-restaurace.cz/clanek/118/Historie-tab%C3%A1ku-aneb-jak-to-v%C5%A1echno-za%C4%8Dalo>
- WHO FCTC. (November 2008). Guidelines for implementation of Article 11 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control (Packaging and labelling of tobacco products). Geneva, Switzerland.
- World Customs Organization. (2012-2016). *WCO in brief*. Načteno z World Customs Organization: <http://www.wcoomd.org/en/about-us/what-is-the-wco.aspx>
- World Health Organization. (2005). *WHO framework convention on tobacco control*. Geneva, Switzerland: WHO. Načteno z WHO: <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/42811/1/9241591013.pdf>
- World Health Organization. (3. 6 2012). *Prezident Václav Klaus podepsal Rámcovou úmluvu o kontrole tabáku*. Načteno z WHO: <http://www.who.cz/20-nezarazeno/54-prezident-vaclav-klaus-podepsal-ramcovou-umluvu-o-kontrolu-tabaku.html>
- World Health Organization. (27. 3 2014). *Tobacco taxation in China*. Načteno z WPRO: http://www.wpro.who.int/china/mediacentre/factsheets/tobacco_taxation/en/
- World Health Organization. (2014). *WHO Europe*. Načteno z WHO: <http://data.euro.who.int/Tobacco/Sites/SearchCountry.aspx>
- World Health Organization. (2016). *Tobacco control economics*. Načteno z WHO: <http://www.who.int/tobacco/economics/background/en/>
- World Lung Foundation. (2015). *Cigarette Use Globally*. Načteno z The Tobacco Atlas: <http://www.tobaccoatlas.org/topic/cigarette-use-globally/>
- WTO ITC UNCTAD. (2016). *World Tariff Profiles 2016*. Načteno z WTO: www.wto.org/english/res_e/booksp_e/tariff_profiles16_e.pdf
- Zarubova Ross, H., Shariff, S., & Gilmore, A. (2008). *Economics of Tobacco Taxation in Russia*. Načteno z Tobacco free kids: http://global.tobaccofreekids.org/files/pdfs/en/Russia_tobacco_taxes_full_en.pdf
- Zheng, R. (23-24. 3 2016). *2015 Tobacco Tax Reform in China: Results and Challenges*. Načteno z World Bank: <http://pubdocs.worldbank.org/en/931281464893347787/6-VI-Rose-Zheng-ppt-China-2015-tobacco-tax-reform-Rose-ZHENG.pdf>
- Министерство здравоохранения Российской Федерации. (2014). *Tobacco control in Russia*. Načteno z COP6: <http://cop6russia.org/tobacco-control-in-russia/>

III. Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1: Vzhled krabičky cigaret	22
Obrázek 2: Výpočet ceny balíčku cigaret v Japonsku	32
Obrázek 3: Zákazy kouření v USA	43
Obrázek 4: Hodnocení států EU za účelem exportu	62
Obrázek 5: Hodnocení států EU za účelem importu.....	66
Obrázek 6: Hodnocení států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem exportu.....	69
Obrázek 7: Hodnocení států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem importu	72
Tabulka 1: Průměrné clo uplatňované doložkou nejvyšších výhod	33
Tabulka 2: Export a import tabákových výrobků v EU a zemí s nejvyšší spotřebou.....	34
Tabulka 3: Zákazy a omezení kouření v EU.....	38
Tabulka 4: Regulace reklamy a sponzoringu v EU	40
Tabulka 5: Produkce tabáku v EU	44
Tabulka 6: Největší producenti tabáku	44
Tabulka 7: Spotřeba cigaret za rok 2014	45
Tabulka 8: Spotřební daň z cigaret v EU	46
Tabulka 9: Spotřební daň z doutníků a doutníčků v EU	47
Tabulka 10: Spotřební daň z jemně řezaného tabáku v EU	48
Tabulka 11: Spotřební daň z ostatního tabáku v EU	49
Tabulka 12: Spotřební daň z tabákových výrobků v Číně.....	50
Tabulka 13: Spotřební daň z tabákových výrobků v Rusku	50
Tabulka 14: Spotřební daň z tabákových výrobků v Indonésii	50
Tabulka 15: Spotřební daň z tabákových výrobků v Japonsku	51
Tabulka 16: Federální spotřební daň z tabákových výrobků v USA	51
Tabulka 17: DPH v EU	52
Tabulka 18: DPH, Daň ze spotřeby a prodejní daň států s nejvyšší spotřebou	52
Tabulka 19: Celní sazby tabákových výrobků v EU	53
Tabulka 20: Celní sazby tabákových výrobků v Číně	53
Tabulka 21: Celní sazby tabákových výrobků v Indonésii.....	53
Tabulka 22: Celní sazby tabákových výrobků v Japonsku.....	54
Tabulka 23: Celní sazby tabákových výrobků v Rusku	54
Tabulka 24: Celní sazby tabákových výrobků v USA.....	55
Tabulka 25: Výpočet vah kritérií metodou párového srovnání	56

Tabulka 26: Hodnoty kritérií v členských státech EU	58
Tabulka 27: Bodové hodnocení kritérií států EU za účelem exportu	59
Tabulka 28: Hodnocení států EU za účelem exportu	61
Tabulka 29: Bodové hodnocení kritérií států EU za účelem importu	63
Tabulka 30: Hodnocení států EU za účelem importu	65
Tabulka 31: Hodnoty kritérií států s nejvyšší spotřebou a EU	67
Tabulka 32: Bodové hodnocení kritérií států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem exportu.....	68
Tabulka 33: Hodnocení států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem exportu.....	69
Tabulka 34: Bodové hodnocení kritérií států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem importu	71
Tabulka 35: Hodnocení států s nejvyšší spotřebou a EU za účelem importu	72

IV. Seznam příloh

1. Spotřební daň z tabákových výrobků v členských státech USA
2. Státní prodejní daň v členských státech USA
3. Celková roční spotřeba cigaret v členských státech EU v roce 2014
4. Výpočet průměrné maloobchodní ceny krabičky cigaret (20 ks) bez daně v členských státech EU

V. Přílohy

1.

Stát	Šňupací tabák	Tabák ke kouření a žvýkáci tabák	Doutníky	Cigarety (\$/krabička 20ks)
Alabama	0,01-0,12\$/oz.	Žvýkáci tabák: 0,015\$/oz.; Tabák ke kouření: 0,04-0,06\$/oz.	0,04-0,405\$/10 ks	0,675
Alijaška	75 % v/c	75 % v/c	75 % v/c	2
Arizona	2,235\$/oz.	2,235\$/oz.	2,205\$/oz.-2,18\$/10 ks	2
Arkansas	68 % ceny výrobce	68 % ceny výrobce	68 % ceny výrobce; 0,5\$ krabička	1,15
Kalifornie	28,13 % v/c	28,13 % v/c	28,13 % v/c	0,87
Colorado	40 % ceny výrobce	40 % ceny výrobce	40 % ceny výrobce	0,84
Connecticut	1\$/oz.	50 % v/c	50 % v/c; 0,5\$ krabička	3,9
Delaware	0,54\$/oz.	15 % v/c	15 % v/c	1,6
Washington D. C.	67 % v/c	67 % v/c	67 % v/c	2,5
Florida	85 % v/c	85 % v/c		1,339
Georgia	10 % v/c	10 % v/c	0,025\$/10 ks; 23 % v/c	0,37
Havaj	70 % v/c	70 % v/c	50 % v/c	3,2
Idaho	40 % v/c	40 % v/c	40 % v/c	0,57
Illinois	0,3\$/oz.	36 % v/c	36 % v/c	1,98
Indiana	0,4\$/oz.	24 % v/c	24 % v/c	0,995
Iowa	1,19\$/oz.	50 % v/c; 0,5\$/krabička	50 % v/c	1,36
Kansas	10 % v/c	10 % v/c	10 % v/c	1,29
Kentucky	0,19\$/oz.	15 % v/c	15 % v/c	0,6
Louisiana	20 % ceny výrobce	Žvýkáci tabák: 2,02\$/oz.; Tabák ke kouření: 20 %	8 %-20 % ceny výrobce	1,08
Maine	2,02\$/oz.	Žvýkáci tabák: 20 % ceny výrobce; Tabák ke kouření: 33 %	20 % v/c	2
Maryland	30 % v/c	30 % v/c	Non-premium: 70 %; Premium: 15 % v/c	2
Massachusetts	210 % v/c	Žvýkáci tabák: 210 % v/c; Tabák ke kouření: 40 %	40 % v/c	3,51
Michigan	32 % v/c	32 % v/c	32 % v/c	2
Minnesota	95 % v/c	95 % v/c	95 % v/c; 3,5\$/1 ks	3
Mississippi	15 % ceny výrobce	15 % ceny výrobce	15 % ceny výrobce	0,68
Missouri	10 % ceny výrobce	10 % ceny výrobce	10 % ceny výrobce	0,17
Montana	0,85\$/oz.	50 % v/c	50 % v/c	1,7
Nebraska	0,44\$/oz.	20 % v/c	20 % v/c	0,64

Nevada	30 % v/c	30 % v/c	30 % v/c	1,8
New Hampshire	65,03 % v/c	65,03 % v/c	65,03 % v/c	1,78
New Jersey	0,75\$/oz.	30 % v/c	30 % v/c	2,7
New Mexico	25 % ceny výrobce	25 % ceny výrobce	25 % ceny výrobce	1,66
New York	2\$/oz.	75 % v/c	75 % v/c	4,35
North Carolina	12,8 % v/c	12,8 % v/c	12,8 % v/c	0,45
North Dakota	0,6\$/oz.	Žvýkáci tabák: 0,16\$/oz.; Tabák ke kouření: 28 % v/c	28 % v/c	0,44
Ohio	17 % v/c	17 % v/c	Krátké doutníky: 37 % v/c; ostatní: 17 % v/c	1,6
Oklahoma	60 % ceny výrobce	Žvýkáci tabák: 60 % ceny výrobce; Tabák ke kouření: 80 %	0,036\$-1,2\$/10 ks	1,03
Oregon	1,78\$/oz.	65 % v/c	65 % v/c; 0,5\$/krabička	1,32
Pennsylvania	0,55\$/oz.	0,55\$/oz.	0,55\$/oz.	2,6
Prhode Island	1\$/oz.	80 % v/c	80 % v/c; 0,5\$/krabička	3,75
South Carolina	5 % ceny výrobce	5 % ceny výrobce	5 % ceny výrobce	0,57
South Dakota	35 % v/c	35 % v/c	35 % v/c	1,53
Tennessee	6,6 % v/c	6,6 % v/c	6,6 % v/c	0,62
Texas	1,22\$/oz.	1,22\$/oz.	0,01-0,15\$/10 ks	1,41
Utah	1,83\$/oz.	86 % ceny výrobce	86 % ceny výrobce	1,7
Vermont	2,57\$/oz. nebo 3,08\$/baliček, pokud je váha menší než 1,2 oz.	92 % v/c	92 % v/c	3,08
Virginia	0,18\$/oz.	Žvýkáci tabák: 0,21-0,7\$/ks; Ostatní: 10 % ceny výrobce	10 % ceny výrobce	0,3
Washongton	2,526\$ za 1,2 oz.	95 % zdanitelné prodejní ceny	95 % zdanitelné prodejní ceny; 0,75\$/krabička	3,025
West Virginia	12 % v/c	12 % v/c	12 % v/c	1,2
Wisconsin	100 % ceny výrobce	71 % ceny výrobce	71 % ceny výrobce; 0,5\$/krabička	2,52
Wyoming	0,6\$/oz.	20 % v/c	20 % v/c	0,6

2.

Stát	Státní prodejní daň	Stát	Státní prodejní daň
Alabama	4.00 %	Nebraska	5.50 %
Alaska	0,00 %	Nevada	6.85 %
Arizona	5.60 %	New Hampshire	0,00 %
Arkansas	6.50 %	New Jersey	7.00 %
California	7.50 %	New Mexico	5.125 %
Colorado	2.90 %	New York	4.00 %
Connecticut	6.35 %	North Carolina	4.75 %

Delaware	0,00 %	North Dakota	5.00 %
Florida	6.00 %	Ohio	5.75 %
Georgia	4.00 %	Oklahoma	4.50 %
Hawaii	4.00 %	Oregon	0,00 %
Idaho	6.00 %	Pennsylvania	6.00 %
Illinois	6.25 %	Rhode Island	7.00 %
Indiana	7.00 %	South Carolina	6.00 %
Iowa	6.00 %	South Dakota	4.00 %
Kansas	6.50 %	Tennessee	7.00 %
Kentucky	6.00 %	Texas	6.25 %
Louisiana	4.00 %	Utah	5.95 %
Maine	5.50 %	Vermont	6.00 %
Maryland	6.00 %	Virginia	5.30 %
Massachusetts	6.25 %	Washington	6.50 %
Michigan	6.00 %	West Virginia	6.00 %
Minnesota	6.875 %	Wisconsin	5.00 %
Mississippi	7.00 %	Wyoming	4.00 %
Missouri	4.225 %	Washington D. C.	5.75 %
Montana	0,00 %		

3.

Státy EU	Celková roční spotřeba cigaret	Státy EU	Celková roční spotřeba cigaret
Belgie	22000000000	Maďarsko	15000000000
Bulharsko	9300000000	Malta	470000000
Česká republika	20000000000	Německo	106410800000
Dánsko	6400000000	Nizozemí	19000000000
Estonsko	1900000000	Polsko	45347400000
Finsko	4900000000	Portugalsko	10000000000
Francie	52521800000	Rakousko	14000000000
Chorvatsko	6200000000	Rumunsko	29758100000
Irsko	3500000000	Řecko	20000000000
Itálie	75735400000	Slovensko	7500000000
Kypr	1600000000	Slovinsko	4700000000
Litva	2900000000	Spojené království	43303700000
Lotyšsko	1800000000	Španělsko	50328600000

Lucembursko	100000000	Švédsko	660000000
Celkem	58217580000		

4.

Stát EU	Vážená průměrná cena v EUR (1000 ks)	VPC v EUR (20 ks)	Celkové zdanění (% z VPC)	Průměrná vážená cena bez daně (EUR)
Belgie	275,74	5,51	77,53	1,24
Bulharsko	121,18	2,42	84,2	0,38
Česká republika	147,46	2,95	79,05	0,62
Dánsko	273,72	5,47	78,9	1,16
Estonsko	153,50	3,07	84,45	0,48
Finsko	283,76	5,68	85,98	0,80
Francie	337,47	6,75	80,82	1,29
Chorvatsko	149,82	3,00	78,09	0,66
Irsko	484,00	9,68	84,09	1,54
Itálie	233,00	4,66	76,73	1,08
Kypr	210,50	4,21	76,09	1,01
Litva	138,50	2,77	78,95	0,58
Lotyšsko	144,46	2,89	81,26	0,54
Lucembursko	224,82	4,50	69,61	1,37
Maďarsko	169,14	3,38	75,93	0,81
Malta	245,91	4,92	80,92	0,94
Německo	266,98	5,34	74,44	1,36
Nizozemí	302,50	6,05	78,51	1,30
Polsko	156,60	3,13	81,21	0,59
Portugalsko	214,50	4,29	78,05	0,94
Rakousko	224,20	4,48	77,79	1,00
Rumunsko	164,03	3,28	76,13	0,78
Řecko	185,40	3,71	83,85	0,60
Slovensko	153,17	3,06	79,3	0,63
Slovinsko	175,50	3,51	78,43	0,76
Španělsko	222,00	4,44	78,82	0,94
Švédsko	301,57	6,03	74,05	1,57
UK	524,64	10,49	83,99	1,68